

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน รางวัลชนะเลิศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสำนักงาน กศน.
2. ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
3. ความเป็นมาของการประกวดศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
4. ความเป็นมาของรางวัลชนะเลิศ อันดับที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน กศน.อำเภอโนนไทย
6. ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย
7. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
8. กระบวนการกลุ่ม
9. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
10. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
- 11.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสำนักงาน กศน.

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 สำนักงาน กศน. กำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อ “คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้ และการมีอาชีพอย่างยั่งยืน” พันธกิจ เพื่อจัดและส่งเสริมการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของประชาชนและชุมชนให้สามารถสร้างรายได้ สร้างสรรค์ และแข่งขันด้านอาชีพได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ทั้งในและต่างประเทศในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ เป้าประสงค์ เพื่อให้ประชากรวัยแรงงานมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ สามารถประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

ได้อย่างยั่งยืน และชุมชนมีฐานอาชีพที่หลากหลายที่สามารถยกระดับไปสู่วิสาหกิจชุมชน อันนำไปสู่ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับประเทศได้ ในขณะที่เดียวกันสำนักงาน กศน. ก็ได้ กำหนดให้การดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นนโยบายเร่งด่วน ดังนี้

1. เร่งเสนอจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัดในทุกจังหวัด โดยมี ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ เพื่อเป็นกลไก ในการกำหนดทิศทาง อำนวยการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ส่งเสริมสนับสนุนและบูรณาการ การดำเนินงานการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของจังหวัด

2. เร่งสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษาอาชีพ เพื่อการมีงานทำของประชาชน ความต้องการด้านแรงงาน สินค้า และบริการ รวมทั้งศักยภาพ ของแต่ละพื้นที่ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และทำเลที่ตั้ง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำมากำหนด หลักสูตรอาชีพตาม 5 กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมพาณิชยกรรม ความคิด สร้างสรรค์ และบริหารจัดการและบริการ

3. เร่งพัฒนาและจัดทำหลักสูตรการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของตลาด และศักยภาพของพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ การจัดการศึกษาอาชีพแนวใหม่ เป็นการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างอาชีพหลักที่มั่นคงให้กับผู้เรียน โดยสามารถสร้างรายได้ได้จริงทั้งในระหว่างเรียนและสำเร็จการศึกษาไปแล้วและสามารถใช้ ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอาชีพ เพื่อพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการที่มี ความสามารถเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืน

4. จัดให้มีศูนย์ฝึกอาชีพในทุกอำเภออย่างน้อยอำเภอละ 2 แห่ง เพื่อเป็นศูนย์กลาง ในการฝึก พัฒนา สาธิต และสร้างอาชีพของผู้เรียนและชุมชน รวมทั้งเป็นที่จัดเก็บ แสตง จำหน่าย และกระจายสินค้าและบริการของชุมชนอย่างเป็นระบบครบวงจร

5. ประสานการดำเนินงานกับศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของหน่วยงานและสถานศึกษา ต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการฝึกและสร้างอาชีพของประชาชนและชุมชนในจังหวัด กลุ่มจังหวัด และระหว่างจังหวัด

6. จัดให้มีระบบการประสานงานเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งทุน ต่างๆ สำหรับเป็นช่องทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาขีดความสามารถในการ แข่งขันด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องให้กับผู้เรียน

7. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการด้านการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของประชาชนความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ทั้ง 5 ด้าน (สำนักงาน กศน., 2555)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 สำนักงาน กศน. ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนให้ดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพหลักสูตร OTOP Mini MBA สู่ชุมชน เพื่อการส่งเสริมให้ประชากรวัยแรงงานมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืน บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาไปสู่ระดับวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามารถเชิงการแข่งขัน มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความเข้มแข็งของชุมชน (OTOP Mini MBA) ดังนี้

1. เร่งดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตร OTOP Mini MBA (การบริหารจัดการธุรกิจสินค้า OTOP ธุรกิจ OTOP ส่งออก การตลาดและช่องทางการจำหน่าย และภาษาอังกฤษธุรกิจ) และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาการฝึกอบรมการจัดการธุรกิจให้เป็นระบบครบวงจรและบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้สามารถนำไปใช้สนับสนุนการดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตร OTOP Mini MBA ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. พัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร OTOP Mini MBA ให้มีความหลากหลายและครบถ้วนเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนและการปฏิบัติจริง

4. พัฒนาครูและวิทยากรผู้สอนหลักสูตร OTOP Mini MBA ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร OTOP Mini MBA และสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงาน กศน., 2556)

และปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 สำนักงาน กศน. ก็ได้กำหนดนโยบายเพื่อยกระดับการฝึกอบรมอาชีพและศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพในการแข่งขัน รองรับการค้าเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยพัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนไปสู่ระดับวิสาหกิจชุมชน พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติ การศึกษาดูงานเพื่อเรียนรู้โลกอาชีพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่มีประสบการณ์ในอาชีพโดยตรง การฝึกประสบการณ์อาชีพจากการปฏิบัติจริง ทั้งจากสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ

สถานศึกษา สถานประกอบการ กิจกรรมจิตอาสา มหกรรมอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง และมี ศักยภาพในการแข่งขัน รองรับการเข้าสู่ระบบการค้าสากลและการค้าเสรีของประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน พัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้เป็นศูนย์ฝึกอบรม สาธิต แสดง จำหน่ายและกระจายสินค้า และบริการของชุมชน รวมทั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญา และศูนย์บริการข่าวสารข้อมูลสำหรับชุมชน ที่ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง ประสานการดำเนินงานกับศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน แหล่งเรียนรู้ ของหน่วยงานและสถานศึกษาอื่น ตลอดจนภาคเอกชน ภาครัฐหรือข่ายอื่นในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยง เป็นเครือข่ายการฝึกอบรม สร้างอาชีพของประชาชนและชุมชนในจังหวัด กลุ่มจังหวัดและระหว่าง จังหวัด พัฒนาระบบแนะแนว ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนต่าง ๆ สำหรับเป็นช่องทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านอาชีพ อย่างต่อเนื่อง กำกับ ติดตาม ประเมินผล วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อ การมีงานทำอย่างเป็นระบบ นำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตาม ความต้องการด้านการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของประชาชน ของตลาด และทิศทางการพัฒนา ประเทศ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 สำนักงาน กศน.กำหนดนโยบาย 1 จังหวัด 1 ศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดแสดง จำหน่าย และกระจายสินค้าและบริการของชุมชนอย่าง เป็นระบบครบวงจร และ 1 อำเภอ 1 ศูนย์ฝึกอาชีพ กศน. เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการ เรียนรู้อาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เป็นการจัดการศึกษาอาชีพแนวใหม่ เป็นการจัดการศึกษา ที่สามารถ สร้างอาชีพหลักที่มั่นคงให้กับผู้เรียน โดยสามารถสร้างรายได้ได้จริงทั้งในระหว่างเรียน และหลังจาก สำเร็จการศึกษาไปแล้ว สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ กับอาชีพเพื่อ พัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืน (สำนักงาน กศน., 2557)

2. ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2.1 หลักการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

การดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. หลักการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการ เรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลใน 5 กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และบริหารจัดการและบริการ เน้นการบูรณาการให้สอดคล้อง กับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ ในแต่ละพื้นที่

2. หลักการมุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีวินัย เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

3. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

4. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองโดยการดำเนินงานพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ ที่มุ่งเน้นการจัดอบรม/สัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ ให้มีความพร้อมที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แนวคิดศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

การฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชนเพื่อการมีอาชีพและมีรายได้ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นระหว่าง 50-150 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 หลักสูตรกลุ่มอาชีพ คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และบริหารจัดการและบริการ ที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพที่เป็นการเข้าสู่อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือพัฒนาอาชีพ หรือต่อยอดอาชีพเดิม เพื่อเพิ่มรายได้ในระหว่างการอบรมหรือหลังสิ้นสุดการอบรมตามหลักสูตรให้กับประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยเป็นประชากรที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจ (Economically Active Population) ทั้งที่เป็นคนที่ทำงานอยู่แล้ว และที่ไม่มีงานทำแต่กำลังหางานทำอยู่ในขณะนั้น ในพื้นที่ชนบทที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปจัดฝึกอบรม ซึ่งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจะเป็นหน่วยจัดบริการ (Service Provider Unit) ที่มีการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Management-RBM) ที่มุ่งเน้นความคุ้มค่าของผลผลิตของหลักสูตรและโครงการทั้งในทางเศรษฐกิจและทางสังคม (Economic and Social Values) และการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดในการบริหารคุณภาพของวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจร PDCA (PDCA Cycle) ที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบระหว่างระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และเมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านการฝึกอบรมแล้ว สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเทียบโอนความรู้สู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน.ได้

2.3 จุดมุ่งหมายศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง
2. เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพตนเอง ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะการประกอบอาชีพ
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปได้
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

2.4 กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะ ผู้ประกอบการ SME, OTOP และผู้ประกอบการทั่วไป

2.5 แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

สำนักงาน กศน. กำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ให้บรรลุเป้าหมายผู้เรียนมีความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ และนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพให้มีรายได้ ดังนี้ (สำนักงาน กศน., 2555)

1. การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด/กทม. ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด/กทม. เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดแสดงผลงาน/สาธิต การฝึกประกอบอาชีพและการจำหน่ายผลผลิตที่เกิดขึ้นจากผู้เรียนที่ผ่านการสอน/ฝึกอบรมในหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำของ กศน. อำเภอ/เขตทุกแห่งภายในจังหวัด ดังนั้นสิ่งที่ควรดำเนินการ มีดังนี้

- 1) ด้านสถานที่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/กทม. ควรพิจารณาสถานที่ที่เหมาะสม ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน โดยอาจจะพิจารณาคัดเลือกจากศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ/เขต ที่มีความพร้อมทางด้านอาคารและบริเวณที่จะสามารถจัดแสดงผลงานการฝึกประกอบอาชีพ และมีพื้นที่สำหรับการจำหน่ายผลผลิตของผู้เรียนได้ โดยพิจารณาความพร้อมดังกล่าว เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด/กทม.

2) ด้านผู้รับผิดชอบ กิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จังหวัด/กทม. ควรมีการดำเนินการจัดอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ควรจะต้องมีการมอบหมายบุคลากรของสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. และ กศน.อำเภอ/เขต ร่วมกันรับผิดชอบในการวางแผนการบริหารงาน การประสานงานเครือข่าย การจัดกิจกรรมต่างๆ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่และการพัฒนางานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด/กทม. ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.2 การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ/เขต การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ/เขต เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดแสดงผลงาน/สาธิตการฝึกประกอบอาชีพ และจำหน่ายผลผลิตของผู้เรียนภายในอำเภอ/เขต เป็นสถานที่ฝึกทักษะเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีงานทำและมีรายได้ต่อไป ควรดำเนินการดังนี้

1) ด้านสถานที่ การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ/เขต ให้พิจารณาจากสถานที่ที่มีความเหมาะสม และตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่ประชาชนสามารถใช้บริการได้สะดวก

2) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ ให้ใช้จากหน่วยงาน สถานศึกษา กศน. ที่มีอยู่หรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย

3) ด้านบุคลากร ให้พิจารณามอบหมายผู้รับผิดชอบจากบุคลากรของ กศน.อำเภอ/เขตรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

2. ภารกิจของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ภารกิจของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน มีดังนี้

2.1 เป็นศูนย์แนะแนวอาชีพของชุมชน

2.2 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนและประชาชนที่สนใจในการประกอบอาชีพ

2.3 เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน การดำเนินงาน

2.4 เป็นศูนย์กลางแสดงผลงาน การฝึกประกอบอาชีพ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผลงานของผู้เรียน

2.5 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพของชุมชน

3. คณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน คณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน มี 4 ระดับ ดังนี้

3.1 คณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย คณะบุคคลดังต่อไปนี้

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประธานกรรมการ

2) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการ

- 3) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการ
- 4) เลขาธิการสภาการศึกษา กรรมการ
- 5) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการ
- 6) เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรรมการ
- 7) เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรรมการ
- 8) หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการ
- 9) เลขาธิการสำนักงานการศึกษาเอกชน กรรมการ
- 10) เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ กรรมการและ

เลขานุการและการศึกษาตามอัธยาศัย

อำนาจหน้าที่

- 1) กำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ และมีรายได้ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้บรรลุตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวง
- 3) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย

3.2 คณะกรรมการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนจังหวัด/กทม. ประกอบด้วย คณะบุคคลดังต่อไปนี้

- 1) อธิการบดีมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยทุกสถาบันในสังกัด สกอ.(ถ้ามี) กรรมการ
- 2) ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา กรรมการ
- 3) ประธานอาชีวศึกษาจังหวัด กรรมการ
- 4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกคน กรรมการ
- 5) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรรมการ
- 6) ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด(ถ้ามี) กรรมการ
- 7) ผู้แทนนายกสมาคมหรือประธานชมรมการศึกษาเอกชนจังหวัด จำนวน 1 คน กรรมการ

- 8) ผู้แทนโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คนที่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง กรรมการ
- 9) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. กรรมการและเลขานุการ
อำนาจหน้าที่
- 1) อำนวยการและควบคุมดูแลการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ
ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในจังหวัด
  - 2) วิเคราะห์ บูรณาการ และจัดทำแผนการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการ
มีงานทำของจังหวัด
  - 3) ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ
ในจังหวัด
  - 4) สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางการจัดการศึกษาอาชีพของ
คณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ
  - 5) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน
ภาคประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ
ของจังหวัด
  - 6) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ
ตามที่มอบหมาย
  - 7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย
  - 8) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการ
จัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานของจังหวัด

หมายเหตุ 1. ประธานกรรมการ ได้มาจากการร่วมกันคัดเลือก
2. ควรจัดให้มีคณะที่ปรึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ประธาน
หอการค้าประธานสภาอุตสาหกรรม นายก อบจ. เป็นต้น

3.3 คณะกรรมการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ประกอบด้วยคณะบุคคลดังต่อไปนี้

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ประธานกรรมการ
- 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา กศน. กรรมการ

3) ภาควิชาครีเอทีฟภาครัฐ ภาคเอกชน กรรมการ(ภาควิชาครีเอทีฟ ประกอบด้วย พาณิชยจังหวัด จัดหางานจังหวัดประธานหอการค้า อาจารย์มหาวิทยาลัย ประธานสภาอุตสาหกรรม นายก อบจ. เป็นต้น)

4) รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. กรรมการและ เลขานุการ

5) เจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนระดับ จังหวัด

2) เห็นชอบแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา กศน. และนำเสนอ คณะกรรมการระดับจังหวัด

3) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อจัดกิจกรรม

4) นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

5) อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะกรรมการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนจังหวัด จะจัดตั้งหรือไม่ก็ได้ให้อยู่ ในดุลยพินิจของสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. พิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม

3.4 คณะกรรมการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนอำเภอ/เขต ประกอบด้วยคณะบุคคล จำนวน 9 – 15 คน โดยนายอำเภอ เป็นผู้แต่งตั้ง ดังต่อไปนี้

1) นายอำเภอ ประธานกรรมการ

2) ผู้แทนหน่วยงานระดับอำเภอ กรรมการ

3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ

4) ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา กศน.อำเภอ/เขต กรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีพ กรรมการ

6) ผู้แทนกลุ่มเป้าหมาย/ชุมชน กรรมการ

7) ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต กรรมการและเลขานุการ

8) เจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน กรรมการและ

ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1) สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางการจัดการศึกษาอาชีพของคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด อำเภอ/เขต และสำนักงาน กศน.

2) วิเคราะห์ พิจารณาแผนการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ

3) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ

ตามที่มีมอบหมาย

4) ให้คำปรึกษาแนะนำ และข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาอาชีพ

เพื่อการมีงานทำ

5) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ

ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษาอาชีพ

เพื่อการมีงานทำ

6) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการจัดการศึกษา

อาชีพ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน., 2555

: 7) ได้กำหนดโครงสร้างของการบริหารจัดการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ไว้ดังนี้

4. การดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

4.1 ระดับสำนักงาน กศน. มีหน้าที่ ดังนี้

1) กำหนดนโยบาย จุดเน้น การดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2) จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

3) ประสานความร่วมมือการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานหลัก

ในกระทรวงศึกษาธิการ

4) ติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

4.2 ระดับสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. มีหน้าที่ ดังนี้

1) ประสานการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด/

กทม.

2) จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้

สถานศึกษาทราบ

3) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อสนับสนุนการ

ปฏิบัติงาน

4) วิเคราะห์ศักยภาพและกำหนดทิศทางการดำเนินงานระดับจังหวัด

5) กลั่นกรองและให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการศูนย์ฝึกออาชีพ

ชุมชน

6) จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนระดับจังหวัด

7) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

8) สนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการของศูนย์ฝึกออาชีพ

ชุมชนอำเภอ/เขต

9) ส่งเสริม ประสานความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนจังหวัด/อำเภอ ให้เกิดกิจกรรมด้านการแสดงผลงาน เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผลงานของผู้เรียน

11) กำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

4.3 ระดับสถานศึกษา มีหน้าที่ ดังนี้

1) สถานศึกษา กศน. สำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย โดยการจัดเวทีประชาคม ประชุมสัมมนา หรือสภากาแฟ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น สถานประกอบการ วิทยกิจชุมชน กลุ่ม OTOP หน่วยงานท้องถิ่น เป็นต้น

2) วิเคราะห์ข้อมูล/สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

3) เสนอแผนพัฒนา/แผนปฏิบัติงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนต่อคณะกรรมการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนระดับอำเภอและระดับจังหวัด

4) ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนงาน/โครงการที่ได้รับอนุมัติ

5) นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

5. แนวปฏิบัติในการดำเนินงานของสถานศึกษา

5.1 การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงาน สถานศึกษาจะต้องศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น จัดเวทีชาวบ้าน การจัดประชุมระดมพลังสมองในกลุ่มที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แผนที่ตรงกับความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมาย และเสนอแผนพัฒนาเพื่อขออนุมัติหลักการจากสำนักงาน กศน.จังหวัด เมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณสนับสนุน สถานศึกษาจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนโดยละเอียดนำมาบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา และส่งสำนักงาน กศน.จังหวัด อีกครั้งหนึ่งเพื่อขออนุมัติให้ดำเนินการตามแผนที่เสนอไว้

5.2 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

1) กำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นประชาชนนอกระบบที่ว่างงาน และต้องการเข้าสู่อาชีพใหม่ หรือประชาชนที่มีอาชีพอยู่แล้วและต้องการต่อยอดอาชีพเดิม

2) สถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามคุณสมบัติที่กำหนด

3) ผู้เข้ารับการเรียนรู้/ฝึกอบรมทำข้อตกลงกับสถานศึกษา ในการจะเข้ารับการฝึกอบรมจนจบหลักสูตรและนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรไปประกอบอาชีพจริง

5.3 หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการทำงานทำให้ครบตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การจัดหาหลักสูตรมาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำใช้เอง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) สำรวจ/รวบรวม ศักยภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

(2) วิเคราะห์/จัดลำดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดย

พิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้าน เช่น นโยบาย จุดเน้น โครงการในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

(3) กำหนดกรอบหลักสูตรเพื่อการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของสถานศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ดังนี้

1. ลักษณะของอาชีพ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มอาชีพ คือ 1) กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม 2) กลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรม 3) กลุ่มอาชีพด้านพาณิชยกรรมและการบริการ 4) กลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 5) กลุ่มอาชีพเฉพาะด้าน

2. โครงสร้างหลักสูตร มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ
เจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพความรับผิดชอบ วินัยในการทำงาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เป็นต้น

ส่วนที่สอง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ทักษะในการประกอบ
อาชีพซึ่งจะต้องครอบคลุมใน 4 เรื่อง ดังนี้ 1) โลกของงานอาชีพ 2) ทักษะในงานอาชีพ 3) การ
บริหารจัดการ และ4) การจัดทำโครงการประกอบอาชีพ

หมายเหตุ การกำหนดจำนวนชั่วโมงในแต่ละหลักสูตร ควรกำหนดจำนวนชั่วโมง
ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การเทียบโอนความรู้เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2551 จำนวน 40 ชั่วโมง เทียบโอนได้ 1 หน่วยกิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำ
หลักฐานการจบหลักสูตรไปขอเทียบโอน

2) หลักสูตรกลาง ที่สำนักงาน กศน.จัดทำขึ้น หรือพัฒนาจากหลักสูตร
สถานศึกษาส่งให้พิจารณาความเหมาะสมแล้ว เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้จัดการ
เรียนการสอนได้ หรืออาจนำไปประยุกต์เนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายกับ
บริบทชุมชน ก็ได้ โดยสถานศึกษาจะต้องเสนอหลักสูตรดังกล่าว ขอความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการสถานศึกษาก่อน

3) หลักสูตรที่สถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน กศน. สร้างขึ้น สามารถ
นำไปใช้ได้ โดยประสานแจ้งให้สถานศึกษาเจ้าของหลักสูตรนั้นทราบ สามารถนำไปใช้ในการประกัน
คุณภาพภายนอกได้

4) หลักสูตรของสถานศึกษาอื่นที่ไม่สังกัด สำนักงาน กศน.
หรือหน่วยงานอื่น ให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) กับหน่วยงานเจ้าของหลักสูตร และต้องได้รับอนุญาตให้ใช้เป็น
ลายลักษณ์อักษร

(2) สถานศึกษานำหลักสูตรที่ได้รับอนุญาต และจะนำมาใช้เป็น
หลักสูตรสถานศึกษาขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษาดำเนินการ
อนุมัติตามขั้นตอน แล้วนำไปใช้ในการจัดฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์
หลักสูตรที่นำไปใช้ และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการใช้หลักสูตรให้สำนักงาน
กศน.ทราบ อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรกลางของสำนักงาน กศน.ต่อไป

5.4 การคัดเลือกวิทยากร การคัดเลือกวิทยากรควรพิจารณา ดังนี้

1) กำหนดคุณสมบัติของวิทยากร จากภูมิปัญญาท้องถิ่น/ผู้มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น

2) วิทยากรที่มีวุฒิปริญญาตรี/เกียรตินิยม รับรองคุณสมบัติมีความรู้ความสามารถ ทักษะมีประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรและวิชาที่สอน/ฝึกอบรม และสามารถดูแลผู้เรียนให้ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสู่การมีอาชีพและมีรายได้

3) สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งวิทยากร

5.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้

1) สถานศึกษา เสนอแผนการเรียนรู้/ฝึกอบรมอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ต่อคณะกรรมการกลั่นกรองของสำนักงาน กศน.จังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2) สำนักงาน กศน.จังหวัด เสนอแผนการจัดการเรียนรู้/ฝึกอบรมอาชีพของ สถานศึกษาในสังกัดต่อคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานและประสานความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) สถานศึกษา ดำเนินการจัดสอน/ฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตรตามแผนการ จัดฝึกอบรมที่กำหนด

4) สถานศึกษา ประเมินผลก่อนการเรียนรู้/ฝึกอบรมและหลังสิ้นสุด การเรียนรู้/ฝึกอบรม

5) จำนวนผู้เรียน ในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในแต่ละหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

6) สถานที่จัดการเรียนรู้/ฝึกอบรม ให้สถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคัดเลือกสถานที่จัดการเรียนรู้/ฝึกอบรมในพื้นที่ที่เหมาะสม ผู้เข้ารับอบรมเดินทางมาสะดวกและปลอดภัย

5.6 การออกหลักฐาน สถานศึกษา ต้องจัดทำทะเบียนและหลักฐานทางการศึกษา ตามระเบียบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พร้อมออกวุฒิบัตรให้แก่ผู้ที่จบหลักสูตร

5.7 การรายงานผล รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในทุกระดับ ดังนี้

1) วิทยากรรายงานผลการจัดการเรียนรู้/ฝึกอบรมตามหลักสูตรตามแผนการ จัดฝึกอบรมที่กำหนดให้สถานศึกษา ตามแบบประเมินและรายงานผลการจบหลักสูตร ผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2) ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน รายงานผลผู้ผ่านการเรียนรู้/ฝึกอบรมจนจบหลักสูตรและมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรไปประกอบอาชีพจริง ให้สถานศึกษาทราบ

3) สถานศึกษา รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ตามระยะเวลาที่กำหนด

4) สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้สำนักงาน กศน.ทราบเป็นรายไตรมาส

5.8 ผู้รับผิดชอบโครงการ ในการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สถานศึกษา ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน โดย

1) พิจารณามอบหมายให้บุคลากร กศน.อำเภอ/เขต รับผิดชอบผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสู่การมีอาชีพและรายได้

2) สถานศึกษาแต่งตั้งบุคลากรจากครูผู้ช่วย หรือ ครูอาสาสมัครหรือ ครู กศน.ตำบล

6. การนิเทศ ติดตาม และรายงานผล

6.1 การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ดำเนินการใน 3 ระดับ ดังนี้

1) คณะกรรมการนิเทศ ติดตามผลของสำนักงาน กศน. มีหน้าที่ในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทราบ

2) คณะกรรมการนิเทศ ติดตามผลของสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. มีหน้าที่ในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของอำเภอ/เขต ให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และรายงานให้สำนักงาน กศน.ทราบเป็นรายไตรมาส

3) คณะกรรมการนิเทศ ติดตามผลของสถานศึกษา มีหน้าที่ในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ทราบเป็นรายไตรมาส ในการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการศูนย์

ฝึกอาชีพชุมชนทั้ง 3 ระดับ ให้ดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการนิเทศในพื้นที่ และจัดให้มีการรายงานผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

6.2 การรายงานผลการดำเนินโครงการ การรายงานผลการดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นการรายงานในภาพรวมภายหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการว่าสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการมากน้อยเพียงใด และสะท้อนปัญหา อุปสรรค จุดเด่น พร้อมทั้งความร่วมมือสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ภายในสถานศึกษา สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. และภาคีเครือข่าย ซึ่งการรายงานควรจะนำเสนอผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา และผลการเรียนรู้ของด้านอาชีพของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ จนสามารถประกอบอาชีพได้ ดังนั้น การรายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จึงควรดำเนินการเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสถานศึกษา สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. และสำนักงาน กศน. โดยมีการสรุปรายงานเป็นเอกสารและทางเว็บไซต์ เพื่อรายงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สำนักงาน กศน. จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. กศน.อำเภอ/เขต และ กศน.ตำบล/แขวง คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย วิธีการหา กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้
  - 1.1 จากเวทีประชาคม
  - 1.2 จากข้อมูลการสำรวจของหน่วยงานต่าง ๆ
  - 1.3 จากการสำรวจข้อมูลความต้องการทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ของประชาชน
  - 1.4 จากการที่ประชาชนมาแจ้งความต้องการ
2. การจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
  - 2.1 ให้สถานศึกษา กศน. จัดทำแผนงานและโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
  - 2.2 ให้สถานศึกษาเสนอแผนงานและโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้สำนักงาน กศน.จังหวัด พิจารณานุมัติโครงการที่ดี เมื่อกลุ่มเป้าหมายเรียนจบหลักสูตรแล้ว ต้องมีอาชีพได้จริง พร้อมทั้งพิจารณาค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตามกรอบแนวทางที่คณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจังหวัดให้ความเห็นชอบ
3. สถานศึกษา กศน.อำเภอดำเนินการตามแผนงานและโครงการที่ได้รับอนุมัติ

4. ให้สำนักงาน กศน. จังหวัด จัดศึกษานิเทศก์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษา กศน. ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

5. ให้สถานศึกษา กศน.อำเภอ รายงานผลการดำเนินงานไปพร้อมกับขออนุมัติ เบิกจ่ายงบประมาณของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนและให้สำนักงาน กศน.จังหวัด พิจารณา รายงานดังกล่าวประกอบการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณ

6. สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชนตามแบบที่กำหนด ให้สำนักงาน กศน. ทราบทุก 3 เดือน

2.6 วิธีการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน วิธีการดำเนินงาน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) จัดโดยสถานศึกษา กศน.
- 2) จัดโดยภาคีเครือข่าย
- 3) จัดโดยสถานศึกษา กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่าย

2.7 วิธีจัดการเรียนรู้ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

1) การเรียนรู้เป็นรายบุคคล เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนบุคคลใดบุคคล หนึ่ง ที่ต้องการจะเรียนรู้ในเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง ซึ่งเป็นความสนใจเฉพาะตัว ตามหลักสูตรการศึกษา ต่อเนื่องในสถานศึกษาหรือภาคีเครือข่าย โดยผู้เรียนและวิทยากรร่วมกันวางแผน และออกแบบการ เรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล สถานศึกษาสามารถจัดหรือประสาน

2) การเรียนรู้เป็นกลุ่ม หมายความว่า เป็นการเรียนรู้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่ต้องการจะเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาหรือภาคีเครือข่าย

3) การเรียนรู้ในสถานประกอบการ หมายความว่า การจัดให้ผู้เรียนได้ไป เรียนรู้ในสถานประกอบการ หรือแหล่งประกอบการ หรือแหล่งเรียนรู้

4) การศึกษาทางไกล หมายความว่า การศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ ด้วยตนเอง จากสื่อประเภทต่างๆได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ โดยใช้สื่อประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงอย่างเดียว หรือ ผสมผสานกัน

5) การเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ หมายความว่า การจัดการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ความสนใจ ตามฐานการเรียนรู้ที่จัดให้ โดยมีวิทยากร ให้ความรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้

ปฏิบัติ

2.8 การวัดผลประเมินผลและรายงานผลการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด

- 1) ประเมินความรู้ความสามารถ ทักษะ ด้วยการซักถาม ทดสอบและ
- 2) ประเมินด้านคุณธรรม ด้วยแบบประเมินคุณธรรม
- 3) ประเมินชิ้นงาน ด้วยผลงานที่ปฏิบัติ
- 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ด้วยแบบสอบถาม

2.9 การออกหลักฐานการศึกษา

การออกหลักฐานการศึกษาการเรียนรู้ ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้าสถานศึกษา เป็นผู้ลงนามในหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด โดยระบุชื่อวิชา/กิจกรรมระยะเวลา

2.10 การเทียบโอนผลการเรียน

ผู้เรียนที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพแล้วสามารถนำมาใช้เทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

2.11 มาตรฐานการเรียนรู้

- 1) ช่องทางการประกอบอาชีพ

มาตรฐานที่ 1.1 วิเคราะห์ศักยภาพของข้อมูลตนเอง ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมและขอบข่ายงานอาชีพต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 1.2 มองเห็นช่องทางและตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการคิดเป็นจากข้อมูลที่เป็นจริง และมีความเป็นไปได้ตามศักยภาพทักษะการประกอบอาชีพ

มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก

มาตรฐานที่ 2.2 สามารถจัดหาและคัดเลือกปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 2) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ

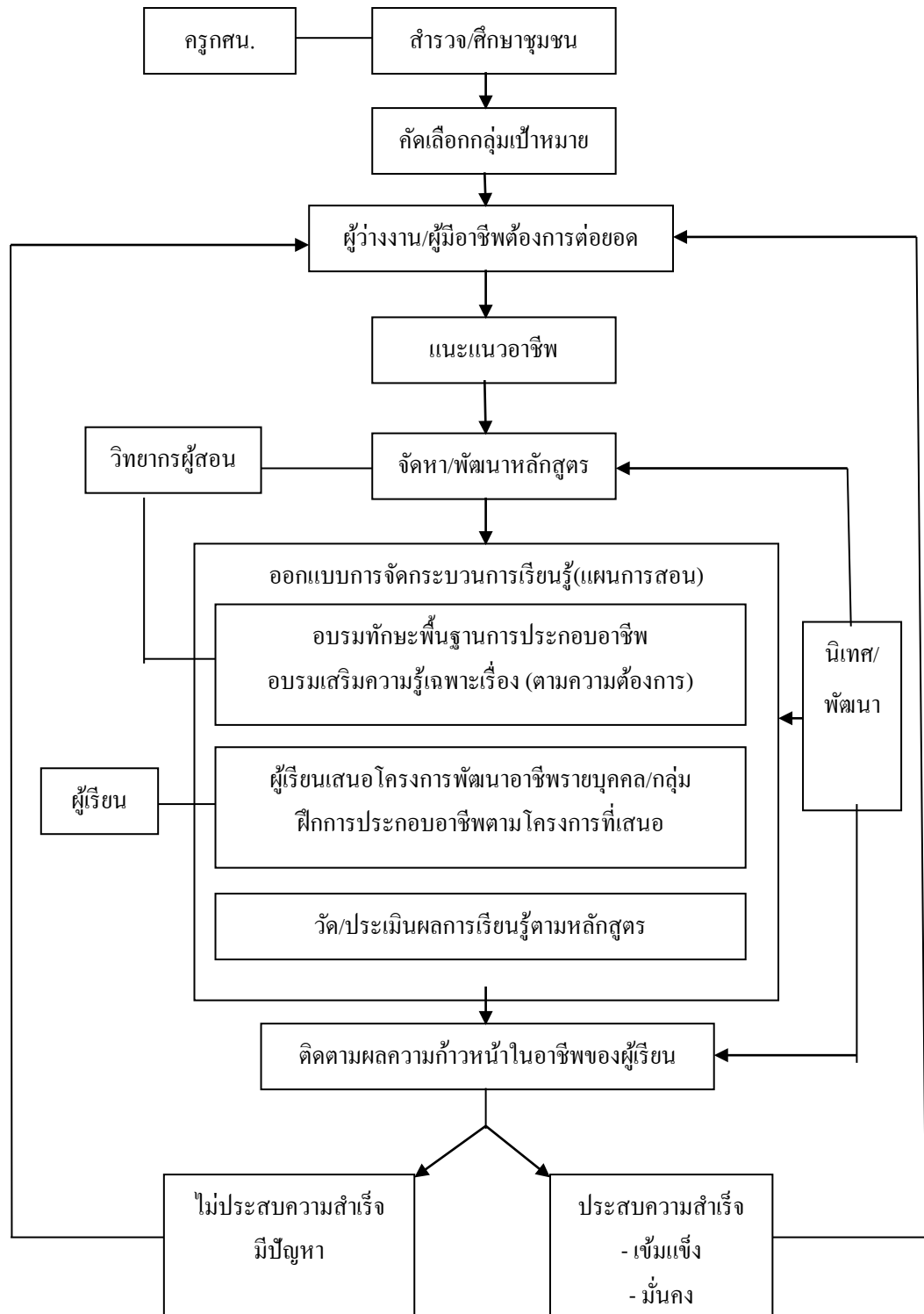
มาตรฐานที่ 3.1 สามารถบริหารจัดการในอาชีพที่ตัดสินใจเลือกได้อย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานที่ 3.2 สามารถจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับการประกอบอาชีพโครงการประกอบอาชีพ

มาตรฐานที่ 4.1 มีโครงการประกอบอาชีพสำหรับใช้เป็นแนวทาง
ในการนำไปสู่การปฏิบัติ

มาตรฐานที่ 4.2 มีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อ
การประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงการจัดการเรียนรู้

แผนผังแสดงกระบวนการเรียนรู้ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2.12 เกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

มาตรฐานที่ 1 ด้านบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ
2. มีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการจัดการศึกษาอาชีพ
3. มีวิธีการคัดเลือก คุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ
4. มีการคัดเลือกหรือสรรหาวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ และประสบความสำเร็จในอาชีพตามหลักสูตรและวิชาที่สอน/ฝึกอบรมและสามารถดูแลผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสู่การมีอาชีพและมีรายได้
5. มีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรม/โครงการในการส่งเสริมด้านอาชีพ และฝึกอาชีพชุมชนที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอและคณะกรรมการสถานศึกษา
6. มีหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา
7. มีการจัดทำคลังหลักสูตร
8. มีการจัดระบบข้อมูลจำนวนผู้เรียนและผู้จบหลักสูตร
9. มีคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนระดับสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 สถานที่ และการจัดสภาพแวดล้อม

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีป้ายศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในลักษณะถาวร
2. สถานที่อยู่ในสภาพเหมาะสม มั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย
3. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เรียบร้อย รมรื่น ทั้งภายในและภายนอก
4. มีพื้นที่การใช้สอยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอ
5. สถานที่มีความเป็นสัดส่วน หรือมีความเป็นเอกเทศ

6. สถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่ประชาชนสามารถใช้บริการได้สะดวก
7. มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร เช่น คู่มือการเรียนรู้ หรือหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน ชุดการเรียนรู้ เอกสารใบความรู้ ฯลฯ
2. มีอุปกรณ์การเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร เช่น อุปกรณ์ เครื่องครัว ตู้แช่แข็ง ตู้แช่แข็งที่ห้องผ้า ฯลฯ
3. มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับให้บริการกลุ่มเป้าหมายอย่างเพียงพอ เช่น หนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ฯลฯ
4. มีโต๊ะ เก้าอี้ หรือที่นั่ง สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเพียงพอ
5. มีที่สำหรับจัดเก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สะดวกต่อการใช้งาน
6. อื่นๆ เช่น โทรศัพท์ เครื่องเล่น CD, VCD, DVD, Megaphone, Box phone ฯลฯ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 การบริหารงบประมาณ

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม จัดของงบประมาณจากต้นสังกัดหรือจากภาคีเครือข่าย
2. มีแผนการใช้งบประมาณ
3. มีการควบคุมการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีการรายงานผลการใช้งบประมาณ เช่น รายงานประจำเดือน ประจำไตรมาส ฯลฯ
5. อื่นๆ เช่น สรุปผลการดำเนินงาน/การจัดกิจกรรม ฯลฯ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 การปฏิบัติงานของบุคลากร

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพหรือหัวหน้า กศน.ตำบลหรือครูอาสาสมัครฯ หรือครู ศรช. ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2. มีการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำตาม
แผนงาน/โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
3. บุคลากรที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการศูนย์ฝึก
อาชีพชุมชนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. บุคลากรที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการ
ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีจิตอาสาในการให้บริการ
5. บุคลากรที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการ
ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความรับผิดชอบต่อ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง
6. บุคลากรที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการ
ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
7. บุคลากรที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ
ชุมชนมีการใช้ทรัพยากรของทางราชการอย่างประหยัด และคุ้มค่า

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 คุณภาพของหลักสูตร

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร
2. หลักสูตรผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา
3. หลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอาชีพ/ส่งเสริมการประกอบอาชีพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาตั้งแต่ 50 ชั่วโมงขึ้นไป
5. กำหนดกรอบหลักสูตรเพื่อการมีงานทำที่สอดคล้องกับความต้องการ
ความสนใจความถนัด และความจำเป็นของผู้เรียนและสอดคล้องกับนโยบายของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
6. โครงสร้างหลักสูตรต้องครอบคลุมในเรื่องช่องทางหรือโลกของงาน
อาชีพ ทักษะในงานอาชีพ การบริหารจัดการ และการจัดทำโครงการประกอบอาชีพ
7. มีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร
8. มีการนำผลการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

มาตรฐานที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เป็นศูนย์แนะแนวอาชีพ

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีเอกสารแนะนำการเรียนรู้อาชีพหรือคู่มือแนะแนวอาชีพ

2. มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง

4. มีการให้บริการคำปรึกษาแนะแนวอาชีพ

5. มีการสร้างระบบเครือข่ายการแนะแนวอาชีพร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น จัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ตลาดนัดอาชีพ เป็นต้น

6. มีการใช้ประโยชน์จากศูนย์แนะแนวอาชีพอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนและประชาชนที่สนใจในการประกอบอาชีพ

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำที่หลากหลายที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2. มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม OTOP กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

3. มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร

4. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีพเพื่อการมีงานทำครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือช่องทางหรือโลกของอาชีพ ทักษะการประกอบอาชีพ และการบริหารจัดการในอาชีพ (การวางแผนอาชีพ การวางแผนการเงิน การจัดการประกอบอาชีพ)

5. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีพเพื่อการมีงานทำโดยใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. มีการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. เป็นแหล่งเรียนรู้หรือฝึกปฏิบัติด้านอาชีพให้คนในชุมชนหรือในอำเภอหรือในจังหวัดหรือชาวต่างประเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการดำเนินงาน

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการรวบรวมข้อมูล ปัญหา ความต้องการประกอบอาชีพของชุมชน

2. มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือหรือเอกสารความร่วมมือกับ
เครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องในชุมชน
  3. มีทำเนียบเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญา
  4. มีการประสานงานตามแผนการจัดกิจกรรม เช่น ประสานแหล่งเรียนรู้
ผู้รู้ ภูมิปัญญาหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่และหน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเป็นต้น
  5. มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมของชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เช่น
เวทีชาวบ้าน เวทีประชาคม ตลาดนัดอาชีพ เป็นต้น
- ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 เป็นศูนย์กลางแสดงผลงาน การฝึกประกอบอาชีพ
และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการจัดแสดงผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ
2. มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/บริการของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหลากหลาย
ช่องทาง
3. มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/บริการของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทาง
Internet
4. มีการประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มลูกค้าทุกระดับ เช่น ระดับหมู่บ้าน/
ตำบล/อำเภอ/จังหวัด/ประเทศ/ ต่างประเทศ ฯลฯ
5. มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์/บริการของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหลาย
หลายรูปแบบ
6. มีการประชาสัมพันธ์อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
7. มีแผนการผลิต/การบริการ การวางแผนการจัดจำหน่าย
8. มีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่นระดับตำบลหรือระดับอำเภอหรือ
ระดับจังหวัดหรือระดับภาคหรือระดับประเทศ

9. มีการแสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์/การบริการ เกี่ยวกับชนิด
คุณภาพ แหล่งที่มาการดูแลรักษา วัน เดือน ปีที่ผลิต วันหมดอายุ และอื่น ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพของชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการสำรวจ รวบรวม จัดเก็บข้อมูลชุมชนครอบคลุม ครบถ้วนและ
เป็นปัจจุบัน

ปัจจุบัน

2. มีการสำรวจ รวบรวมจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาไว้เป็น

ปัจจุบัน

3. มีการรวบรวมข้อมูลอาชีพและข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานไว้เป็น

4. มีการรวบรวมแหล่งข้อมูลอาชีพอิสระ และอาชีพในระบบ

5. มีการรวบรวมข้อมูลแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ

6. มีการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร ทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่เป็น

ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ เอกสาร นิตยสาร การป้ายประกาศ เป็นต้น

มาตรฐานที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

1. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเสนอ/รวบรวมข้อมูล และวางแผนจัดกิจกรรมของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

3. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดกิจกรรมของ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

4. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินการ จัดกิจกรรมของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

5. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการ ดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

1. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาศูนย์ฝึก อาชีพชุมชน

- จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์
2. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคาร สถานที่
  3. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ การ
  4. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
  5. ชุมชน/ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร
  6. มีการสร้างแรงจูงใจ เช่น มอบใบประกาศเกียรติคุณ โล่ รางวัล
- เป็นต้น

มาตรฐานที่ 4 ด้านการติดตามผล ประเมินผลและรายงานผล

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 การติดตามผลและประเมินผล

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีแผนการติดตามผลทั้งระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม
  2. มีเครื่องมือในการติดตามผล
  3. มีการดำเนินการติดตามผลทั้งระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม
  4. มีเครือข่ายร่วมในการติดตามผล
  5. มีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
- ทุกกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ กศน.ตำบล
6. มีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เช่น การใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่ม ฯลฯ
  7. มีการนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรม
- ##### ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 การสรุปผลและรายงานผล

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการรายงานผลการจัดกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด
2. มีการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
3. มีการรายงานผลต่อคณะกรรมการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ
4. มีการรายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
5. มีการรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด
6. มีการรายงานผลต่อชุมชนและภาคีเครือข่าย

มาตรฐานที่ 5 ด้านผลผลิต

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร้อยละ 80 ของผู้เรียน สามารถจบการศึกษาตามหลักสูตร
2. ร้อยละ 80 ของผู้จบหลักสูตรนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้
3. ร้อยละ 25 ของผู้จบหลักสูตร มีงานทำหรือมีรายได้เสริม
4. ผู้เรียนทุกคนสามารถจัดทำโครงการประกอบอาชีพหรือแผนธุรกิจหรือแผนประกอบอาชีพหลังจบกระบวนการเรียนรู้
5. ผู้จบหลักสูตรสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. ผู้จบหลักสูตรมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ผลิตภัณฑ์หรืออาชีพ

เกณฑ์การพิจารณา

1. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบในชุมชน หรือวัตถุดิบนอกชุมชน แต่สามารถหาซื้อได้ง่ายและราคาเหมาะสม
2. เป็นผลิตภัณฑ์หรืออาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศประเพณี วัฒนธรรม
3. เป็นผลิตภัณฑ์หรืออาชีพที่มีตลาดรองรับ
4. เป็นผลิตภัณฑ์หรืออาชีพที่เรียนตามหลักสูตรของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
5. เป็นผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่มีรูปแบบโดดเด่นหรือประณีตหรือทันสมัย
6. เป็นผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
7. เป็นการประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม

2.13 บทบาทและอำนาจหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

(2) จัดทำยุทธศาสตร์แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาชาติแผนพัฒนาการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และความต้องการ ของท้องถิ่น และชุมชน

(3) ศึกษา วิเคราะห์วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(4) วิเคราะห์จัดตั้ง จัดสรร เงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายที่จัดการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(5) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาในระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา และภาคีเครือข่าย

(6) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระบบตามที่กฎหมาย กำหนด

(7) ส่งเสริม สนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์และการเทียบระดับการศึกษา

(8) พัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

(9) ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อการมีส่วนร่วม ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด และพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(10) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(11) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่าย

(12) ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินโยบายพิเศษของรัฐบาล และงานเสริมสร้างความมั่นคง ของชาติ

(13) กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

(14) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2) ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) จัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- (2) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- (3) จัด ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินโยบายพิเศษ ของรัฐบาล และงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
- (4) จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (5) วิจัย และพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ
- (6) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์และเทียบระดับการศึกษา
- (7) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- (8) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่าย
- (9) ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด และพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- (10) ดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
- (11) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3) ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้เรียนอาชีพ
- (2) ประสานการจำหน่ายระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อ
- (3) เป็นสถานที่ฝึกอาชีพ และฝึกงานการตลาด

3. ความเป็นมาของการประกวดศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ด้วยสำนักงาน กศน. มีนโยบายการประกวดคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่ดำเนินการตามนโยบายของสำนักงาน กศน. เพื่อสรรหาแนวปฏิบัติที่ดีในแต่ละจังหวัด (Best Practice) และคัดเลือกดีเด่นระดับภาค ระดับประเทศ และเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์/อาชีพดีเด่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชน หน่วยงาน สถานศึกษา กศน. และหน่วยงานอื่น ๆ โดยกำหนดขั้นตอนการประกวด เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. คัดเลือกผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนดีเด่นที่สุดของจังหวัด ๆ ละไม่เกิน 2 ผลิตภัณฑ์/อาชีพ ส่งเข้าประกวดในแต่ละภาคโดยส่งข้อมูลการประเมินตนเอง พร้อมหลักฐานประกอบส่งให้กับกลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน. ก่อนการประกวดอย่างน้อย 10 วัน

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษาและเจ้าของผลงานนำผลิตภัณฑ์/อาชีพดีเด่นมาจัดแสดงในงาน กศน. สัญจร 2557 : มหกรรมวิทยาศาสตร์และอาชีพสู่อาเซียน ตามวัน เวลาที่กำหนด คณะกรรมการประกวดจะดำเนินการคัดเลือกให้เหลือกลุ่มจังหวัดละ 3 รางวัล คือ รางวัลชนะเลิศ ระดับกลุ่มจังหวัด รองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับกลุ่มจังหวัด และรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับกลุ่มจังหวัด

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษาและเจ้าของผลงานที่ได้รับการคัดเลือกรางวัลชนะเลิศ ระดับกลุ่มจังหวัดจากทุกภาคให้นำเสนอผลงานอีกครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการคัดเลือกระดับประเทศ ซึ่งจะมี 3 รางวัล คือ รางวัลชนะเลิศ ระดับประเทศ รองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับประเทศ และรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับประเทศ

ขอบเขตของการประเมิน มี 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 ที่มาของผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน มิติที่ 2 การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และมิติที่ 3 ผลผลิตและความยั่งยืนของอาชีพ

เกณฑ์การประเมินและแบบประเมิน

1. แบบประเมินนี้ใช้ในการประเมินผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน/ฝึกอบรมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2555 จนถึงปัจจุบัน

2. แบบประเมินนี้ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลการประเมิน

3. ในการประเมินผลให้คณะกรรมการประเมินโดยพิจารณาจากหลักฐานและผลิตภัณฑ์อาชีพที่นำมาแสดง พร้อมสัมภาษณ์ประกอบในการให้คะแนน และให้มีการบันทึกเหตุผลในการพิจารณา

เกณฑ์การประกวดผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนประจำปี 2557

1. ศักยภาพ ได้แก่ เป็นอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของตนเอง และมีเงินทุนหรือสามารถหาแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพได้
2. ทรัพยากร ได้แก่ วัตถุดิบใช้ทำผลิตภัณฑ์ และเป็นผลิตภัณฑ์หรืออาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ประเพณีวัฒนธรรม
3. มีตลาดรองรับ
4. เป็นผลิตภัณฑ์ที่เรียนตามหลักสูตรของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นผู้จบหลักสูตรที่มีระยะเวลาเรียนสะสม
5. การจัดการเรียนการสอน/การฝึกอบรม
6. การประชาสัมพันธ์แนะนำผลิตภัณฑ์และบริการ การจัดสภาพแวดล้อม
7. การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์/การบริการ
8. ผลิตภัณฑ์/อาชีพ ของ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้
9. การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์
10. การพัฒนารูปแบบ คุณภาพ และการบริการ

4. ความเป็นมาของรางวัลชนะเลิศ อันดับที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักงาน กศน. มีนโยบายประกวดคัดเลือกผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน (ที่ ศธ 0230.04/64 ลงวันที่ 7 มกราคม 2557) กำหนดให้สำนักงานกศน.จังหวัด คัดเลือกผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนดีเด่น ระดับจังหวัด ไม่เกิน 2 ผลิตภัณฑ์/อาชีพ เพื่อส่งไปประกวดระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ได้แต่งตั้งประธานกลุ่มศูนย์เป็นคณะกรรมการคัดเลือก จาก 32 อำเภอ ให้เหลือเพียง 2 อำเภอเพื่อเป็นตัวแทนระดับจังหวัด ได้แก่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนกศน.อำเภอครบุรี ผลิตภัณฑ์/อาชีพการทอผ้าพื้นเมือง และศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนกศน.อำเภอโนนไทย ผลิตภัณฑ์/อาชีพการปลูกหญ้าแฝกและแปรรูปผลิตภัณฑ์หญ้าแฝก โดยจัดทำเอกสารตามเกณฑ์การแบบประเมิน และนำเสนอผลิตภัณฑ์ดีเด่นต่อหน้าคณะกรรมการ พร้อมทั้ง นำผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนไปจัดแสดง ในงาน “กศน.สัญจร 2557 : มหกรรมวิทยาศาสตร์และอาชีพสู่อาเซียน” ณ จังหวัดมหาสารคาม ผลการประกวดคัดเลือกผลิตภัณฑ์

ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนกศน.อำเภอโนนไทย ผลิตภัณฑ์/อาชีพการปลูกหญ้าแฝกและแปรรูปผลิตภัณฑ์หญ้าแฝก หมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ได้รับโล่และประกาศเกียรติบัตร ต่อมาในเดือนกันยายน 2557 สำนักงาน กศน. ให้นำผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกอาชีพที่ชนะเลิศรางวัล อันดับที่ 1 ของแต่ละภาค ไปประกวดระดับประเทศ พร้อมทั้งให้นำผลิตภัณฑ์มาจัดนิทรรศการและสาธิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์ วันงานวันที่ระลึกแห่งการรู้หนังสือแห่งชาติ วันที่ 8 กันยายน 2557 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี (ที่ ศธ 0210.04/4405 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2557) ผลการประกวดระดับประเทศ ปี 2557 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนกศน.อำเภอโนนไทย ได้รับรางวัลชมเชยอันดับ 1 (ภาคผนวก ง แบบรายงานการประเมินตนเองของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การปลูกหญ้าแฝกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก)

5. ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน กศน.อำเภอโนนไทย

ปีงบประมาณ 2555 สำนักงาน กศน. มีนโยบายให้สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอย่างน้อย 2 แห่ง สำหรับ กศน.อำเภอโนนไทย ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบล พร้อมกับ 4 ตำบล/แห่ง/ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลค้ำพูล ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลมะค่า ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลถนนโพธิ์ และศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลบัลลังก์ เพื่อเป็นเป็นศูนย์กลางในการฝึกพัฒนา สาธิต สร้างอาชีพของผู้เรียนและชุมชน และเป็นที่จัดเก็บแสดง จำหน่าย กระจายสินค้า บริการของชุมชนอย่างเป็นระบบครบวงจร ประสานงานกับศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการฝึกและสร้างอาชีพของประชาชนในชุมชน อำเภอ และจังหวัด จัดระบบสนับสนุนผู้เรียนให้เข้าถึงแหล่งทุนต่างๆ เห็นช่องทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านอาชีพอย่างต่อเนื่อง กำกับ ติดตาม รายงานผลการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมกับนำผลมาพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน การศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลาด และศักยภาพของพื้นที่ทั้ง 5 ด้าน (สำนักงาน กศน., 2555) ต่อมาปีงบประมาณ 2556 ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพิ่มอีก 6 แห่ง/ศูนย์/ตำบล ได้แก่ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลด่านจาก ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลสายออ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลกำปัง ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลสำโรง ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลบ้านวัง และศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลโนนไทย เพื่อสนับสนุนนโยบายและจุดเน้นของรัฐบาลและนโยบายเร่งด่วนของสำนักงาน กศน. ตามโครงการฝึกอบรมอาชีพหลักสูตร OTOP Mini MBA สู่ชุมชน เนื้อหาเรื่องการบริหารจัดการธุรกิจสินค้า OTOP ธุรกิจ OTOP ส่งออก การตลาดและช่องทางการ

จำหน่าย เรื่องภาษาอังกฤษธุรกิจ การสื่อสารภาษาอังกฤษ เรื่องการทำ Web side ประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ และเชื่อมโยง Web side กับกลุ่มอาชีพอื่นๆ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ แบบครบวงจรอย่างมีประสิทธิภาพ และปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 สำนักงาน กศน. มีนโยบายเร่งด่วนเพื่อยกระดับการฝึกอบรมอาชีพและศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพื่อผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพในการแข่งขัน รองรับการเข้าสู่ระบบการค้าเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (สำนักงาน กศน., 2557) มอบหมายให้สถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และมีการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตำบล เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและปัญหาอุปสรรค นำมาเป็นข้อมูลการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาความสำเร็จของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ผู้เรียนที่ผ่านการอบรมมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการนำไปประกอบอาชีพเพื่อการเข้าสู่อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือพัฒนาอาชีพหรือต่อยอดอาชีพเดิม เพิ่มรายได้ในระหว่างการอบรม หรือหลังสิ้นสุดการอบรมตามหลักสูตร และการนำความรู้ไปเทียบโอนสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานได้

6. ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย

6.1 ความเป็นมาหมู่บ้านโคกพรม

หมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านแห่งเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์หมู่บ้าน “แดนคนดี มโหรีป่าทวยศาสตร์แห่งภูมิปัญญา นำพาเศรษฐกิจพอเพียง ต้นพรมเคียงคู่หมู่บ้าน ประสานรักสามัคคี มีดีศูนย์เรียนรู้ ต้นมะม่วงใหญ่ศักดิ์สิทธิ์ เรื่องฤทธิ์โบสถ์โบราณ กล่าวขานพืชผลการเกษตร” พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนและที่ลุ่ม มีลำห้วยสวายไหลผ่านหมู่บ้าน ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวปนทราย ระบายน้ำไม่ได้ ฤดูแล้งดินแห้งแตกกระแหงเป็นร่องลึก มีความเป็นกรด เป็นด่าง อุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีดินเค็มบางส่วนในบริเวณที่ลุ่ม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ มีวัดโคกพรมเป็นศูนย์รวมของจิตใจและทำพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา มีประเพณีการเลี้ยงศาลตาปู่ การแห่ขบวนแห่ขอฝน พิธีแรกนาขวัญ แรกนาไถ แรกนาปักดำ เรียกขวัญข้าว ทำบุญข้าวในยุ้ง ถักตักข้าวสีกิน การทำขนมห่อสารท ข้าวเม่าสารท ชาวบ้านมีการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ชยันชันแข็ง การประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาศัยธรรมชาติ มีการทำสวนและทำเกษตรแบบพอเพียง ผลิตภัณฑ์ที่เด่นในหมู่บ้านด้านการเกษตร ผักปลอดสารพิษ ข้าวปลอดสารพิษ คนที่อยู่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นวัยชรา ต้องเลี้ยงดูบุตรหลาน มีรายได้พอยังชีพไปวัน ๆ ไม่มีเงินออม คนวัยหนุ่มสาวละทิ้งหมู่บ้านไปหาทำงานที่อื่น

6.2 ความเป็นมาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หมู่บ้านโคกปรัง

ปี 2554 นายมานะ เชียงสันเทียะ ประธานกลุ่มเครือข่ายคนรักหญ้าแฝก เข้ามาปรึกษากับครูเพ็ญศรี แสงผึ้ง ครูกศน.ตำบลโนนไทย เพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องการทำใบหญ้าแฝกมาสร้างผลิตภัณฑ์ จึงได้ทำโครงการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรระยะสั้นการแปรรูปหญ้าแฝกเชิงวิทยากรจากจังหวัดสุรินทร์มาสอนเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝกให้ ปี 2555 สำนักงาน กศน. มีนโยบายเร่งด่วนให้จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และมอบให้กศน.ตำบลสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกความต้องการด้านอาชีพเพื่อการมีงานทำของประชาชนในพื้นที่ ด้านแรงงาน สินค้า บริการ ตามศักยภาพของพื้นที่ 5 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ทำเลที่ตั้ง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต ทรัพยากรมนุษย์ เพื่อกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตลาด และศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลโนนไทย ประกาศจัดตั้ง ในปี 2556 กลุ่มอาชีพเรื่องการปลูกหญ้าแฝกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก เพื่อพัฒนาและต่อยอดอาชีพเดิม และได้นำผู้เรียนไปศึกษาดูงานกลุ่มหัตถกรรมหญ้าแฝกบ้านโคกปรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ และเข้ารับการอบรมเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ศูนย์ฝึกอบรมสำนักงาน ปตท. อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายต้นพันธุ์ เชือกหญ้าแฝก และใบหญ้าแฝกแห้ง อย่างต่อเนื่อง และในปีเดียวกัน ผู้เรียนได้รับเชิญจากร้านภัทรพัฒน์ให้นำผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ไปร่วมจัดนิทรรศการและสาธิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ในงานเปิดร้านภัทรพัฒน์ ณ ห้างสยามพลาซ่า ในโอกาสนี้ผู้เรียนได้ถวายแจกันหญ้าแฝกที่พัฒนาต่อยอดเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ซึ่งเป็นของดีโคราช แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ปี 2557 ผู้เรียนได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หญ้าแฝกหลากหลาย เป็นที่สนใจของลูกค้า จึงมียอดการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จากภายในแลต่างประเทศ เมื่อผลงานแพร่หลายจึงมีหน่วยงานและประชาชนสนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ หลักสูตรการปลูกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก กระบวนการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติปฏิบัติจริง เพื่อการมีอาชีพและมีงานทำ เรื่องการบริหารจัดการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยมีหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วม ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานกปร. บริษัทปตท.จำกัด (มหาชน)และศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าววนครราชสีมา อย่างต่อเนื่อง

7. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ ดังนี้

7.1 ทฤษฎีความต้องการแสวงหาของ McClelland

แมคเคลแลนด์ กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการที่แตกต่างกันและเป็นสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ ไม่ใช่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม 3 ประการ ดังนี้ ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ความต้องการความผูกพัน และความต้องการอำนาจ

7.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ

นักการศึกษา	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
สุภาพร สาธรพันธ์. (2546)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. คุณลักษณะของสมาชิก 2. ลักษณะของกลุ่ม 3. การตัดสินใจและการวางแผน 4. ระดับการมีส่วนร่วม 5. การตอบสนองความต้องการ 6. ความสามารถในการแก้ปัญหา 7. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น 8. ทักษะที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ
ปนัดดา สุขเกษม. (2548)	ลักษณะกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มมีผลกำไร 2. กลุ่มสามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า 3. กลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิก 4. กลุ่มมีการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้า 5. สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์การจัดตั้ง และหลักการดำเนินงานกลุ่ม ลักษณะผู้นำ การบริหารงานกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกรรม

นักการศึกษา	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
	2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน
สุรภา ธนูศร, ฉันทะ จันทะเสนาและสะอาด บรรเจิดฤทธิ์. (2553)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วย 1. ศักยภาพของผู้นำ 2. การมีส่วนร่วม 3. ทุนดำเนินงาน 4. โครงสร้างและกระบวนการทำงาน 5. การเชื่อมโยงเครือข่าย 6. ความสามารถในการจัดหาเงินทุนและทรัพยากร 7. การพัฒนาการเรียนรู้ 8. หน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน
กฏากาซ์ จันทรสูง.(2553)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย 1. การบริหารจัดการที่ดีและเป็นระบบ 2. การประสานงานภายในกลุ่ม 3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4. การสนับสนุนจากองค์กรต่างๆอย่างต่อเนื่อง 5. กลุ่มอาชีพมีผู้นำที่ดี 6. กลุ่มมีการผลิตสินค้าอย่างต่อเนื่องและมีกำไร
เก็จกาญจน์ จันทนะภัก.(2557)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสตรี ประกอบด้วย 1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีผู้นำที่ดี การมีทรัพยากรในการผลิต การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม 2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และการมีตลาดรองรับสินค้า
ปุณทริกา สุคนธสิงห์.(2557)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสตรี ประกอบด้วย 1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในหลักการหรือแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ระบบการบริหารงานกลุ่ม

นักการศึกษา	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
	ลักษณะผู้นำกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิก ความรู้ความสามารถของสมาชิก การผลิต และการตลาด 2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายการบริหารระดับประเทศ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของจังหวัด การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจากผู้นำชุมชน

7.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ

1) ปัจจัยด้านผู้นำ

1.1 ความหมายภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง กระบวนการหรือพฤติกรรมการใช้อิทธิพลเพื่อควบคุม สั่งการ เกี่ยยก่อม จูงใจ ให้ผู้ตามหรือกลุ่ม ปฏิบัติตามเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หรือความเป็นผู้นำนั่นเอง

ภาวะผู้นำ คือ คุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดีงาม คุณสมบัติของผู้นำมีหลายอย่าง หลายด้าน ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นให้ถูกต้องและได้ผลดี ภาวะผู้นำประกอบด้วยการพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารตนเอง ได้แก่ มีบุคลิกภาพดี มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และมีวินัยในตนเอง ด้านการบริหารสังคม ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ความเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้การ ประสานงานที่ดี และเป็นที่ปรึกษาที่ดี ด้านการบริหารงาน ได้แก่ การวางแผน การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ การเงิน บัญชี การพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การควบคุม และประเมินผล การสร้าง และพัฒนาทีมงาน และความรับผิดชอบต่องาน

1.2 คุณลักษณะความเป็นผู้นำ มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่ม ดังนี้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, อ้างถึงในกาญจนา ไชยพันธ์, 2549 : 50)

กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นผู้นำ โดยอ้างอิงชื่ออักษรในคำว่า Leadership ผู้นำควรมีลักษณะดังนี้

L = Lead คือ การนำ

E = Eager คือ ความกระตือรือร้น

A = Authority	คือ	การใช้อำนาจ
D = Direct	คือ	การสั่งการ
E = Education	คือ	มีการศึกษาหรือได้รับการอบรม
R = Responsibility	คือ	มีความรับผิดชอบ
S = Social	คือ	มีการเข้าสังคมได้
H = Honesty	คือ	มีความซื่อสัตย์
I = Intelligence	คือ	มีความเฉลียวฉลาด
P = Personality	คือ	มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ

วิจิตร อวระกุล (2530, อ้างถึงในกาญจนา ไชยพันธ์, 2549 : 51-53)

ให้ความเห็นว่าคุณลักษณะผู้นำ ดังนี้

1. มีจิตสำนึกในเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงาน
2. ความเป็นเพื่อนและต้องการมีเพื่อนเพราะเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
3. มีความกระตือรือร้น ตั้งใจที่จะรับภาระหน้าที่และทำงานด้วยความเต็มใจ
4. มีความซื่อสัตย์ สุจริต เชื่อถือได้
5. มีความฉลาดรอบรู้ สามารถประยุกต์และปรับปรุงใช้ในการดำเนินงาน

ให้กลับสถานการณ์อยู่เสมอ

6. มีความจริงจังในการทำงาน พูดจริงทำจริง
7. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน แก้ปัญหาทาง คิดสิ่งใหม่ๆ
8. มีความเชื่อมั่น รักและศรัทธาในงานที่ทำว่าเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์

เชื่อมั่นในความรู้ของผู้อื่น

9. มีเทคนิคในการทำงาน
10. มีทักษะในการถ่ายทอด มีความสามารถพูดและชี้แจงให้เกิดความเข้าใจ ถ่ายทอดความรู้ แนวคิดให้ผู้ร่วมงานเข้าใจเป้าหมายและวิธีดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์มั่นคง
13. มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ มีความสามารถตัดสินใจ

ถูกต้องและรวดเร็ว

14. มีความเสียสละ อุทิศผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม
15. มีลักษณะรอมชอม สร้างความสามัคคีกลมเกลียว

ปฏิบัติงาน

16. มีความสามารถในการจูงใจผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
17. มีความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อ ไม่เกรงกลัวต่อความยากลำบาก
18. มีความชำนาญ แนบเนียนการทำงานให้เกิดความราบรื่น
19. มีความเป็นธรรม ยุติธรรม ศีลธรรม เทียงธรรม
20. มีความอดทน อดกลั้น
21. ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เบียดบังผลประโยชน์เอาเปรียบผู้อื่น
22. มีความกระฉับกระเฉงต่อความเจริญก้าวหน้า
23. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
24. รู้จักถ่อมตน สงบเสงี่ยม ไม่หยิ่งยโส
25. รู้จักการควบคุมอารมณ์ตนเอง
26. มีสังคมดี เข้าสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.3 ผู้นำกับกระบวนการพัฒนาชุมชน

ผู้นำ คือ ตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการของสมาชิกหรือการก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีหลักการทำงาน ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม คือ การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผลตอบแทนจากการทำงานร่วมกัน
2. การรวมกลุ่ม กลุ่ม องค์กร สามารถนำพาสมาชิกและคนในชุมชนไปสู่จุดหมายที่วางไว้
3. การให้การศึกษา/การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเสริมสร้างความรู้ การเรียนรู้ที่ดี แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา ระหว่างคนภายในและภายนอกชุมชน ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
4. หลักการพึ่งตนเอง คือ ความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ ตามหลักทางสังคมวิทยา มี 5 ประการ คือ ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ และด้านสังคม
5. หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน

6. หลักความสมดุลของการพัฒนา การเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต หรือด้านอื่น ๆ ตามความต้องการของแต่ละชุมชน ไปพร้อม ๆ กัน

7. หลักประชาธิปไตย คือการรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงทัศนะความคิดเห็น ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

8. หลักธรรมาภิบาล หรือเรียกว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม การอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

9. หลักการบูรณาการ ผู้นำควรบูรณาการกิจกรรมหรือเพื่อขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน ด้านทรัพยากร : งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ บูรณาการคน : คนในชุมชน รวมทั้งคนนอกชุมชน หน่วยงานภาคี ประสานงานร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. www.moph.go.th., ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์ และ สมนึก (แปลงจากสื่อ PPT), บทเรียนจากห่านป่า, แปลจาก Golden eggs from goose” – Lessons from geese in flight วารสาร Krones” , วารสาร Plant Manager, ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 เมษายน 2545 หน้า 14-15 และ ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2546)

2) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน

ทฤษฎีและแนวคิดของเจโรมบรุนเนอร์ (Jerome Bruner) ค.ศ. 1965 ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Enactive representation) 2) การเรียนรู้ด้วยการลองดูและจินตนาการ (Iconic representation) และ 3) การเรียนรู้โดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Representation)

2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1) การจัดลำดับขั้นของการเรียนรู้และการนำเสนอให้สอดคล้องกับการรับรู้และเข้าใจของผู้เรียน

2) ในการเรียนการสอนนั้นทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องมีความพร้อม แรงจูงใจและความสนใจ

3) ควรจัดลักษณะและชนิดของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับความสามารถของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่คงทนและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้

2.2 วิธีการจัดการเรียนรู้

วิธีการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากวิทยากร สื่อ หรือการปฏิบัติโดยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

1) การเรียนรู้รายบุคคล เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ในเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง ซึ่งเป็นความสนใจเฉพาะตัว ตามหลักสูตรการศึกษา ต่อเนื่องในสถานศึกษาหรือภาคีเครือข่าย โดยผู้เรียนและวิทยากรร่วมกันวางแผน และออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2) การเรียนรู้รายกลุ่ม เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 15 คน ซึ่งมีความสนใจตรงกันตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

3) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในแหล่งเรียนรู้ โดยมีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน

4) การเรียนรู้ในสถานประกอบการ เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถานประกอบการ

5) การเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ มีเป้าหมายการเรียนรู้เฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากวิทยากร สถานการณ์จริง หรือเรียนรู้ด้วยตนเอง

6) การศึกษาทางไกล เป็นวิธีการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างในเรื่องของเวลา สถานที่ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อประสมที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ที่จำเป็น เหมาะสมกับเนื้อหา ตามหลักสูตร รวมทั้งมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือปฏิบัติการจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เป็นการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง ผู้เรียนจึงต้องวางแผน และสร้างวินัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 การวัดผลประเมินผลและรายงานผลการเรียน ให้ดำเนินการตามที่หลักสูตรกำหนด ด้วยวิธีการหลากหลาย

2.4 การออกหลักฐานการศึกษาการออกหลักฐานการศึกษาการเรียนรู้แบบทางไกลให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้าสถานศึกษา เป็นผู้ลงนามในหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด โดยระบุชื่อวิชา/กิจกรรม ระยะเวลา

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเกิดจากทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่มและการทำงานเป็นทีมเพื่อความสำเร็จของงานตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มีองค์ประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ดังนี้

1) การทำงานเป็นกลุ่ม/ทีม เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน การมีโครงสร้างของกลุ่ม สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน

2) จุดมุ่งหมายของกลุ่ม เช่น เพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อการพักผ่อน จุดมุ่งหมายของสมาชิก หลักการทำงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ กระบวนการทำงานกลุ่ม

3) การทำงานเป็นทีม (Team Work)

1) ความหมายการทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน

2) ความสำคัญการทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

3). ลักษณะของทีม มีลักษณะ ดังนี้

(1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล

(2) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน

(3) การมีโครงสร้างของทีม / กลุ่ม

(4) สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน

4) กลยุทธ์ในการสร้างทีมงาน

การสร้างทีมงานมีกลยุทธ์ ดังนี้

(1) สร้างทีมย่อย ช่วยกระตุ้นให้ทีมประสบความสำเร็จ ที่เหมาะสมได้ และตรวจสอบกันเองเป็นไปตามความเหมาะสม

(2) สมาชิกเห็นชอบในเป้าหมาย รวมกลุ่มทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) รู้จักสมาชิกเป็นรายตัว รู้จักจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละคน และต้องรับฟังความคิดเห็นและยอมรับทัศนะของสมาชิก

(4) รักษาไว้ซึ่งการติดต่อสื่อสารที่ดียอมรับคำแนะนำ รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน (วันทณีย์ ณ พัทลุง ศูนย์วิทย

พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช)

(5) หัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม คือ ทุกคนในทีมต้อง
เข้าใจซึ่งกันและกัน จริงใจ ใ้วางใจ มีน้ำใจ ให้อภัย ยอมรับบทบาทของกันและกัน

(6) ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีม ได้แก่ มี
บรรยากาศของการทำงาน ใ้วางใจกัน การมอบหมายงานอย่างชัดเจน เข้าใจและปฏิบัติตาม
บทบาทของตน และเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม ช่วยรักษาความเป็นทีมงานให้มั่นคง

5) วิธีการทำงาน (Work Procedure)

สิ่งที่ควรพิจารณาวิธีการทำงาน ดังนี้

(1) การสื่อสาร (Communication) การทำงานที่ชัดเจน

เหมาะสม

(2) การตัดสินใจ (Decision Making) การทำงานเปิดโอกาส

ให้สมาชิกในทีมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจ

(3) ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น
ควรส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ

(4) การกำหนดกติกา หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการทำงาน
ร่วมกันให้บรรลุเป้าหมาย

6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของทีม เป็นระยะใน
รูปแบบทั้งไม่เป็นทางการ และเป็นทางการว่าผลงานบรรลุเป้าหมาย และมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

7) การพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง

(1) พัฒนาศักยภาพทีมงาน

(2) การให้รางวัล เป็นรายบุคคลและให้รางวัลกับกลุ่ม

(Group base reward system) อย่างยุติธรรมทุกคน

8) แนวทางในการบริหารจัดการให้ทีมงาน พาร์คเกอร์ (Parker. อ้างถึงใน
สุนันทา เลานันท์, 2540) ได้กล่าว ดังนี้

(1) ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ (Clear sense
of purpose)

(2) พฤติกรรมการมีส่วนร่วม (Participation)

(3) การสร้างบรรยากาศของการทำงานเป็นทีม (Team climate)

- (4) การรับฟังซึ่งกันและกัน (Listening)
- (5) แสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ (Civilized disagreement)
- (6) การสื่อสารที่เปิดเผย (Open communication)
- (7) การรับรู้บทบาทและหน้าที่ในงานอย่างชัดเจน (Clear roles and work assignments)
- (8) ภาวะผู้นำร่วม (Shared leadership)
- (9) เครือข่ายความสัมพันธ์กับภายนอก (External relations)

4. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยพื้นฐานการบริหารจัดการ มี 4 ประเภท ที่เรียกว่า 4 M ดังนี้
คน (Man) เงิน (Money) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) และวิธีปฏิบัติงาน (Method) เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกกิจการ

- 1) การบริหารเงินทุนของกลุ่มอาชีพ เงินทุนคงที่ เงินทุนหมุนเวียน
- 2) การบริหารการผลิต
- 3) การบริหารการตลาด ได้แก่ การวางแผน (Planning) วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมาย กลยุทธ์ (Strategies) ยุทธวิธี (Tactics) แผนงาน นโยบาย (Policy) ประเมินผลการทำงาน
- 4) การบริหารงานบุคคล ได้แก่ กระบวนการบริหารงานบุคคล ระบบการบริหารงานบุคคล

5. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย ความกล้าเสี่ยง ต้องการความสำเร็จ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม กล้าตัดสินใจและมีความมุ่งมั่นพยายาม อย่าตั้งความหวังไว้กับผู้อื่น มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ทำอะไรเกินตัวคือความล้มเหลว ต้องมีความร่วมมือและแข่งขัน ประหยัดเพื่ออนาคต และมีความซื่อสัตย์

6. ปัจจัยภายในที่ส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

กลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยภายในหรือปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การกำหนดช่องทางในการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บทเรียนที่ได้จากกลุ่มอาชีพที่ดำเนินงาน

ประสบผลสำเร็จ (องค์กร) เช่น ด้านผู้นำ ที่ใฝ่รู้กล้าคิดเรื่องใหม่ๆ กล้าตัดสินใจ เสียสละ รับฟังความคิดเห็น มีน้ำใจ อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม ด้านสมาชิก ให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจ เสียสละ แรงงาน และทุนในการทำงาน ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ความเสมอ สมานชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขปัญหาร่วมกัน ด้านการยอมรับและเคารพกฎกติกา ด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ และด้านการสร้าง พลังขององค์กรในชุมชน

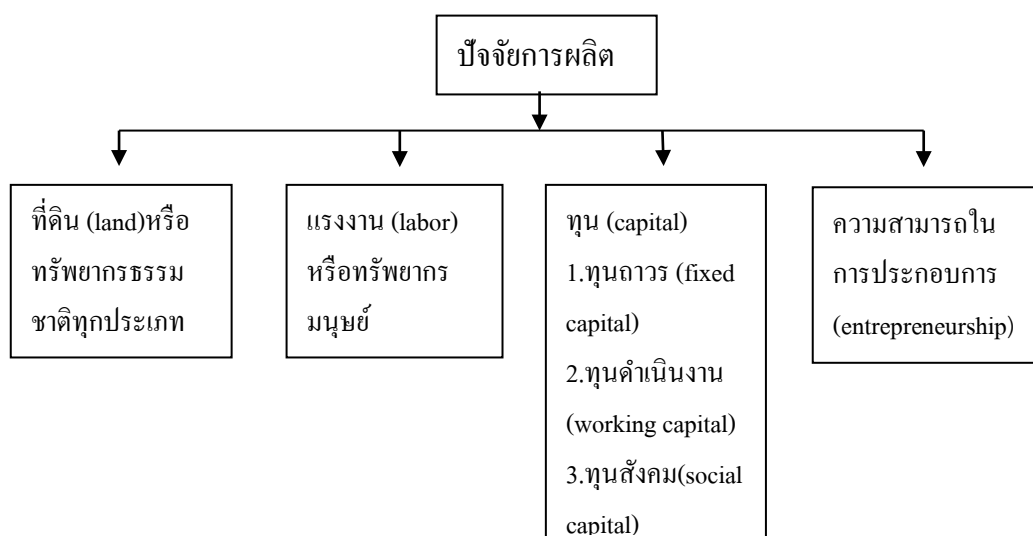
7. ปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้

ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบหรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ไม่สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ ประกอบด้วย วัฒนธรรมและสังคม การเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ การแข่งขัน ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี คนกลางทางการตลาด กลุ่มผู้ผลิต หรือผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบและเครือข่ายธุรกิจ และตลาดหรือผู้บริโภค

8. ปัจจัยด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

8.1 ปัจจัยการผลิต (factors of production) เป็นกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ ที่ดิน (land) แรงงาน (labor) หรือทรัพยากรมนุษย์ ทุน (capital) และความสามารถในการประกอบการ (entrepreneurship)

แผนผังแสดงปัจจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์

8.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นการปรับปรุง หรือดัดแปลงคุณสมบัติได้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ที่สามารถทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความแตกต่างได้อย่างชัดเจนโดยอาศัยปัจจัยมากมาย ได้แก่ เงินทุน เทคโนโลยี พนักงาน และการบริหารงาน

ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ กลยุทธ์ กระบวนการ ความสามารถทางเทคโนโลยี ทักษะของพนักงาน ผู้บริหารระดับสูงสนับสนุน ยอมรับความเสี่ยง (Risk tolerance) ที่มา: Craig และ Hart (1992)

9. ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย

9.1 ความสำคัญภาคีเครือข่าย

เป็นรูปแบบและกระบวนการประสานงานของบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และแหล่งวิทยาการในชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงเข้าหากัน ภายใต้แนวคิด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการทำงาน กิจกรรมที่คล้ายคลึงกันและสนใจทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (สำนักงาน กศน.) มีนโยบายและจุดเน้นเกี่ยวกับการฝึกกำลังภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดเรียนรู้ตลอดชีวิต การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การระดมการใช้ทรัพยากร จัดและพัฒนากิจกรรมเครือข่ายสัมพันธ์ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2550 : 12)

9.2 ประโยชน์ของการทำงานในรูปแบบของภาคีเครือข่าย

1. ทำให้สามารถคุ้มครองเด็กและพัฒนาเด็กได้มากขึ้น
2. เป็นการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด
3. ลดการซ้ำซ้อนในการทำงานและประหยัดทรัพยากร
4. แก้ปัญหาข้อจำกัดของแต่ละฝ่ายและเสริมจุดด้อยให้เข้มแข็งขึ้น

ในการทำงาน

5. ได้เห็นแนวทางใหม่ ๆ และขยายกรอบความคิดในการแก้ปัญหา

ข้อขัดข้องในการพัฒนา

6. เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของกันและกัน
7. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงาน ก่อให้เกิดการเพิ่มพูน

ความรู้ ประสบการณ์และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8. มีเอกภาพและพลังในการต่อรองเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

(ประกายทิพย์ วงศ์หอม, 2540 : 11, สมคิด พรหมจ้อยและคณะ, 2550 : 40)

9.3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาคีเครือข่าย

- 1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common perception)
- 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision)
- 3) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (mutual inter-
ests/benefits)
- 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All
stakeholders participation)
- 5) กระทบการเสริมความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน (Complementary
relationship)
- 6) การพึ่งอิงร่วมกัน (Interdependence)
- 7) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์
ศักดิ์, 2543 : 36-43)

9.4 การดำเนินงานของภาคีเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จ

- 1) ความเป็นหนึ่งเดียวกันทั้งจิตใจและความสามัคคีของสมาชิกเครือข่าย
- 2) สมาชิกมีขวัญ กำลังใจและเจตนารมณ์ร่วมกัน
- 3) ความเสียสละของสมาชิก
- 4) มียุทธศาสตร์ระบบการจัดการและการวางแผนที่ดี
- 5) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายเป็นระยะๆ
- 6) ใช้กระบวนการดำเนินงานตามวงจร PDCA
- 7) ผู้นำเครือข่ายมีวิสัยทัศน์
- 8) สมาชิกเครือข่ายมีคุณภาพ
- 9) กิจกรรมของเครือข่าย
- 10) สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
ของเครือข่าย
- 11) มีการดำรงรักษาเครือข่ายเดิมไว้และขยายเครือข่ายใหม่
- 12) สมาชิกมีความจริงใจ จริงจัง มีความศรัทธาต่อกันและกัน
และต่อเครือข่าย

13) ระเบียบกฎเกณฑ์ของเครือข่าย

14) มีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำเนินงานของเครือข่าย (สมกุล ถาวรกิจ, ม.ป.ป. : 15-16)

9.5 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาคีเครือข่าย

1) ผู้บริหารและผู้นำภาคีเครือข่าย มีความรู้ มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ สามารถชักจูงโน้มน้าวผู้อื่น สามารถบริหารความขัดแย้งและประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง

2) สมาชิกภาคีเครือข่าย มีมุมมอง จุดมุ่งหมาย เป้าหมายและวิสัยทัศน์ ในทิศทางเดียวกัน มีความสามัคคี มีความสนใจและเจตนารมณ์ร่วมกัน รับรู้เหตุผล ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือทำงาน ร่วมรับผลประโยชน์ ศรัทธาต่อกันและกันและขวัญกำลังใจ

3) ระบบการบริหารจัดการ มีการวางแผนที่ดี ใช้กระบวนการตามวงจร PDCA ทำงานร่วมกัน จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์เครือข่าย การรักษาพันธสัญญาระหว่างกัน

10. ปัจจัยด้านการตลาด

10.1 ความหมายการจัดการการตลาดเป็นการดำเนินกิจกรรม ที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง การวางแผน การจัดการการตลาด การจัดจำหน่าย ตามความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค

10.2 หลักการจัดการการตลาด นิยมใช้กลยุทธ์ 4P (Product Price Place Promotion) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ ความแปลกใหม่ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ คือ ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) มีลักษณะใหม่และปรับปรุงให้ดีขึ้น

11. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

11.1 ที่มาของผลิตภัณฑ์ศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน(ศฝอช.) ประกอบด้วย ด้านศักยภาพ ได้แก่ เป็นอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของตนเอง มีเงินทุนหรือสามารถหาแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพได้) ด้านทรัพยากร ได้แก่ วัตถุดิบใช้ทำผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้แหล่งวัตถุดิบในชุมชน หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้แหล่งวัตถุดิบนอกชุมชน แต่สามารถหาซื้อได้ง่ายและราคาเหมาะสม และเป็นผลิตภัณฑ์หรืออาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ประเพณีวัฒนธรรม) ด้านมีตลาดรองรับ ได้แก่ มีลูกค้าประจำ มีลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีตลาดภายในจังหวัด มีตลาดระหว่างจังหวัด และมีตลาดระหว่างประเทศ และด้านเป็นผลิตภัณฑ์ที่เรียนตามหลักสูตรของศฝอช. ได้แก่ ผู้จบหลักสูตรที่มีระยะเวลาเรียนสะสม ตั้งแต่ 40-151 ชั่วโมงขึ้นไป

11.2 การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน/การฝึกอบรม ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนการฝึกอบรม ที่ศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ในสถานประกอบการ/แหล่งเรียนรู้อื่นๆ สอนโดยวิทยากรผู้ประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ จัดการเรียนการสอนครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือ ช่องทางหรือโลกของอาชีพ ทักษะการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการในอาชีพ ได้แก่ การวางแผนอาชีพ การวางแผนการเงิน การจัดการประกอบอาชีพ ด้านการประเมินผลการเรียน ได้แก่ การประเมินผลความรู้ และทักษะ (ผลงาน/ชิ้นงาน) ด้านการบริหารจัดการ) 2. การประชาสัมพันธ์และแนะนำผลิตภัณฑ์และบริการ การจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มลูกค้าทุกระดับ หลากหลายรูปแบบ และการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์/การบริการ ได้แก่ มีการวางแผนการผลิต /การบริการ การวางแผนการจัดจำหน่าย

11.3 ผลผลิตและความยั่งยืนของอาชีพ ประกอบด้วย ด้านแหล่งการศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์/อาชีพของศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด ต่างจังหวัด และชาวต่างประเทศ) ด้านการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่นระดับตำบล/แขวง อำเภอ/เขต ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ) ด้านพัฒนารูปแบบ คุณภาพ และการบริการ ได้แก่ มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์/การบริการ เกี่ยวกับชนิด คุณภาพ แหล่งที่มา การดูแลรักษา เป็นผลิตภัณฑ์/การบริการ ที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถทำเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริม) และรายได้ต่อเนื่อง

8. กระบวนการกลุ่ม

8.1 ความหมายกระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่ม คือ การที่บุคคลมารวมกันเพื่อศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มหลายๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้น (กาญจนา ไชยพันธุ์, 2549 :3)

8.2 ลักษณะที่เกิดของกระบวนการกลุ่ม

1. กลุ่มที่เกิดจากลักษณะของการรับรู้ และความคิดของสมาชิกร่วมกัน มีความสนใจพิเศษร่วมกัน การแสดงพฤติกรรมส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากนิสัย ทัศนคติ บทบาทของแต่ละคน ที่พัฒนามาจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มการเมือง ศาสนา กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

2. กลุ่มที่เกิดจากลักษณะของแรงจูงใจ และการแสวงหาความพึงพอใจ เช่น กลุ่มสันตนาการ ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มแม่บ้าน บางทีเรียกว่า กลุ่มทางจิตวิทยา คำนึงถึงตัวบุคคล ไม่คำนึงถึงงาน
3. กลุ่มที่เกิดจากลักษณะของความมุ่งหมาย คือการทำงานร่วมกัน ร่วมกัน แก้ปัญหา เรียกว่า กลุ่มทางสังคม
4. กลุ่มที่เกิดจากการจัดองค์การกลุ่ม คือ กลุ่มที่คนมารวมกันจัดสร้างระบบภายใน กลุ่มขึ้น สมาชิกแต่ละคนจะทำหน้าที่แตกต่างกันตามที่ได้รับมอบหมาย กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น
5. กลุ่มที่เกิดจากการขึ้นต่อกันระหว่างสมาชิก หมายถึง กลุ่มบุคคลมารวมกัน มีชะตากรรมร่วมกัน ถ้ามีอะไรเกิดขึ้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนที่มีความรู้ร่วมกันเจ็บแค้นร่วมกัน เช่น กลุ่มการเมือง
6. กลุ่มที่เกิดจากลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น มีกิจกรรมให้ทำ ต้องปฏิสัมพันธ์ มีอารมณ์ร่วมกัน

8.3 ประเภทของกลุ่ม

1) กลุ่มปฐมภูมิและกลุ่มทุติยภูมิ

- (1) กลุ่มปฐมภูมิ มีลักษณะพบปะ หรือการพบเพื่อสังสรรค์อย่างเป็นกันเอง สมาชิกจะมีความสนิทสนมกันมาก มีการพบกันระหว่างบุคคลต่อบุคคลอยู่เสมอ การร่วมมือกันทำงานโดยไม่หวังผลประโยชน์
- (2) กลุ่มทุติยภูมิ เป็นกลุ่มที่มีความสนใจพิเศษร่วมกัน หรือสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันเป็นทางการ เช่นการรวมกลุ่มทางอาชีพ กลุ่มการเมือง กลุ่มบุคคลในวงการเดียวกัน

2) กลุ่มทางด้านสังคมและกลุ่มทางด้านจิตวิทยา

- (1) กลุ่มทางด้านสังคม เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อทำงานบางอย่าง หรือรวมกันเพื่อแก้ปัญหา
- (2) กลุ่มทางด้านจิตวิทยา เป็นกลุ่มเกี่ยวกับบุคคลมากกว่ากลุ่มทางการเมือง พบกันมีความสุขเพราะการพบกันทำให้อารมณ์แจ่มใส

3) กลุ่มที่เป็นระเบียบและกลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบ

- (1) กลุ่มที่เป็นระเบียบ สมาชิกแต่ละคนจะแสดงบทบาทแตกต่างกันไป แต่จะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายซึ่งตั้งไว้
- (2) กลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบสมาชิกจะมีอิสระ สมาชิกจะไม่รู้ว่าตนเองจะมีบทบาทอย่างไรและไม่รู้ว่าตนมีหน้าที่การทำงานอย่างไร

4) กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่ในกลุ่มและกลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่นอกกลุ่ม
 (1) กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่ในกลุ่ม จะเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิก และเป็นเจ้าของกลุ่ม อยากทำงานร่วมกับสมาชิก มีความสุขที่ได้ทำงาน

(2) กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณอยู่นอกกลุ่ม ไม่มีความภาคภูมิใจ ไม่อยากเป็นสมาชิก ไม่ชอบกลุ่ม ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น

8.4 พื้นฐานของกระบวนการกลุ่ม

1) บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในตนเอง
 2) ประสบการณ์ที่สมาชิกของกลุ่มได้รับจากกลุ่ม
 3) บุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกันและในขณะเดียวกันกลุ่มก็จะมีอิทธิพลต่อบุคคลเช่นกัน

4) กลุ่มช่วยส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนมีการพัฒนาทัศนคติทางสังคมในการที่ดีขึ้น

8.5 ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่ม

1) ช่วยพัฒนาในตัวบุคคล

- (1) กระบวนการกลุ่มช่วยสนองความต้องการของบุคคลได้
- (2) กระบวนการกลุ่มช่วยสร้างและพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม
- (3) กระบวนการกลุ่มช่วยพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจและความสามารถ
- (4) กระบวนการกลุ่มช่วยพัฒนาคุณค่าทางด้านอาชีพ
- (5) กระบวนการกลุ่มช่วยพัฒนาด้านความรู้และทักษะต่าง ๆ

2) กระบวนการกลุ่มมีคุณค่าในการวินิจฉัย

3) กระบวนการกลุ่มมีคุณค่าในการบำบัด

4) กระบวนการกลุ่มมีคุณค่าในการในวงการศึกษา (กาญจน ไชยพันธุ์. 2549 :

5-10)

8.6 บทบาทของสมาชิก

1) สมาชิกของกลุ่มควรเคารพในสมาชิกคนอื่น ๆ เพราะกระบวนการกลุ่มเชื่อว่าทุกคนมีศักดิ์ศรี มีคุณค่า มีความสามารถ บางสิ่งบางอย่างที่เขามีในตัวอาจเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ทำให้กลุ่มได้ประโยชน์

2) ต้องยอมรับการดำเนินงานภายในกลุ่ม การที่สมาชิกได้ร่วมกันทำงาน แสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถ แสดงประสบการณ์ ช่วยให้บุคคลปลอดภัยในการทำงาน

3) การเข้าใจบทบาทของตนเอง

- 4) สมาชิกทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมภายในกลุ่ม
- 5) สมาชิกของกลุ่มต้องให้การยอมรับ รับฟังและซาบซึ้งต่อการที่สมาชิกคนอื่นๆ ให้การช่วยเหลือกับกลุ่ม
- 6) สมาชิกควรปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่ม
- 7) สมาชิกที่ช่วยเหลือกลุ่มควรได้รับการชมเชย
- 8) สมาชิกควรร่วมกิจกรรมมาก ๆ
- 9) ให้ความสนใจต่อปัญหาและกระบวนการในกลุ่ม
- 10) ความนำจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในกลุ่ม
- 11) ควรทำให้กลุ่มเกิดความมั่นคง
- 12) สมาชิกควรให้ความร่วมมือกันทำให้สมาชิกเกิดความมั่นคงทางอารมณ์จิตใจ ไม่แสดงอาการท้อแท้ อ่อนแอ
- 13) สมาชิกทุกคนควรคำนึงถึงการสื่อสารในกลุ่ม
- 14) สมาชิกต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ (กาญจน ไชยพันธุ์, 2549 : 5-10)

9. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9.1 ความหมาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราที่ผ่านการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบขึ้นมาจากความรู้หลาย ๆ เรื่อง หรือกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของความรู้ใหม่ที่ช่วยให้การเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา เป็นความรู้ที่มีทั่วไปในสังคม ชุมชน และตัวผู้รู้เอง มีการสืบค้นเพื่อศึกษาและนำมาใช้จนเกิดการยอมรับ ถ่ายทอดและพัฒนาสู่คนรุ่นใหม่ที่ตามยุคตามสมัยได้ (เครือวัลย์ มีเกียรติ, 2547 : 3)

9.2 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 1) เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรม
- 2) เป็นเรื่องแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการคนกับสิ่งที่เหนือจากธรรมชาติ
- 3) เป็นเรื่องการเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชนและสังคม

- 4) เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่างๆ
- 5) เป็นกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
- 6) มีความเป็นเอกลักษณ์ในตัวเอง
- 7) มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับความสมดุลในการพัฒนาการสังคม

9.3 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 1) ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม
- 2) ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมหัตถกรรม
- 3) ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย
- 4) ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ
- 5) ภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
- 6) ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม
- 7) ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม
- 8) ภูมิปัญญาด้านปรัชญา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี
- 9) ภูมิปัญญาด้านโภชนาการ (เครือวัลย์ มีเกียรติ, 2547 : 6 - 10)

10, การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

10.1 ความหมายการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ คือ การสอบถาม สอนทนาหรือการเจรจาโต้ตอบกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อ ค้นหาความรู้ความจริง ตามวัตถุประสงค์ที่เรากำหนดไว้ล่วงหน้า การสัมภาษณ์จะประกอบด้วย บุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์ (Interviewer) และผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือผู้ให้สัมภาษณ์ (Interviewee) การสัมภาษณ์นอกจากจะทำให้ได้ความรู้ความจริงตามต้องการแล้ว การสัมภาษณ์ยังจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ผู้ให้สัมภาษณ์ในด้านบุคลิกภาพอีกด้วย เช่น ท่วงที วาจา เจตคติ อุปนิสัย ปฏิภาณไหวพริบ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การสัมภาษณ์จึงเป็นเครื่องมือการวัดผลที่สำคัญอย่างหนึ่ง

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือบางครั้งนิยมเรียกว่าการสัมภาษณ์แบบชี้แนะ (Guided interview) โดยปกตินักวิจัยจะกำหนดคำถามที่พอจะตัดสินใจได้ว่าจะถามอะไรบ้าง หรือใช้คำสำคัญ (Keywords) เป็นเครื่องชี้แนะการสัมภาษณ์ คำถามไม่แน่นอนตายตัว ก่อนการสัมภาษณ์เตรียมหัวข้อคำถามอย่างหลวมๆในลักษณะกึ่งโครงสร้าง คือการร่างคำถามปลายเปิด

ที่มีค่าสำคัญที่ต้องการ พร้อมกับมีความยืดหยุ่น พร้อมจะปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้สอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคนและสถานการณ์การสัมภาษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

10.2 ขั้นตอนในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยสิ่งที่ต้องกระทำ 3 ประการ คือ

- 1.1 การเตรียมตัวของผู้สัมภาษณ์
- 1.2 การเตรียมการเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- 1.3 การเตรียมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

2. ขั้นการเลือกวิธีบันทึกข้อมูล ประกอบด้วยสิ่งที่ต้องกระทำ 3 ประการ คือ

2.1 การใช้เครื่องบันทึกเสียง มีทั้งประโยชน์และโทษ การบันทึกเสียงเสมือนเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของเขาหรือเธอ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นที่จะเล่าเรื่องได้อย่างเต็มที่ การใช้เครื่องบันทึกเสียงบางครั้งทำให้เก็บข้อมูลที่สำคัญไม่ครบถ้วน เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์เกรงว่าข้อมูลที่เปิดเผยไปจะไม่เป็นความลับเพียงพอ อย่างไรก็ตาม เครื่องบันทึกเสียงทำให้นักวิจัยได้เก็บข้อมูลที่เป็นการบอกเล่าได้อย่างมากมายและครบถ้วน

2.2 ส่วนการใช้เครื่องบันทึกภาพวีดิทัศน์จะทำให้ได้ภาษาท่าทางมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาด้วยอีกด้านหนึ่ง และถ้าใช้บันทึกภาพของการสัมภาษณ์กลุ่ม เราก็จะได้ทราบแน่ชัดว่าคำพูดประโยคใดเป็นคำพูดของใคร ทำให้วิเคราะห์ข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 การจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์จำนวนไม่น้อยที่แม้จะมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องแล้วก็ตาม ก็ยังใช้ปากกาติดินสอและสมุดจดบันทึกไปด้วยเป็นการเพิ่มเติม การจดบันทึกด้วยมือนี้เป็นการป้องกันปัญหาไว้อีกชั้นหนึ่ง ในกรณีที่เครื่องบันทึกเสียงเกิดความขัดข้องทางเทคนิค

2.4 การจดบันทึกหลังการสัมภาษณ์ ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้สึกอ่อนไหวกับการจดบันทึกทั้งหมด ไม่ว่าจะบันทึกด้วยมือหรือด้วยเครื่องอัดเสียงหรือวีดิทัศน์ การจดหลังการสัมภาษณ์ควรรีบดำเนินการทันที หลังการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง และการบันทึกมักจะใช้เวลากว่าคือ หากการสัมภาษณ์กินเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง การบันทึกหลังการสัมภาษณ์อาจจะกินเวลาระหว่าง 3 หรือ 4 ชั่วโมงก็ได้

2.5 ข้อเสนอแนะบางประการในการจดบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อที่จะช่วยให้นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้อย่างมีคุณภาพที่สุด ดังนี้

- ควรจดบันทึกหลังการสัมภาษณ์แต่ละครั้งสั้นที่สุดลง
- ระบุวันที่ เวลา และสถานที่ที่สัมภาษณ์
- ใช้การจดคำสั้นๆ เฉพาะประเด็นช่วยเตือนความจำ คำสำคัญหรือศัพท์หลักๆ

ที่สำคัญ หรือคำพูดแรกสุดที่พูด หรือคำพูดสุดท้ายที่พูดเท่านั้น

3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

3.1 การเริ่มสร้างความสัมพันธ์

3.2 การทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

3.3 การลงมือสัมภาษณ์

4. เทคนิคการสัมภาษณ์ หลักทั่วไปในการสัมภาษณ์จะประกอบด้วยสาระที่สำคัญ

3 ประการ คือ

4.1 การเตรียมตัวก่อนการสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรจะเตรียมตัวในเรื่องต่างๆ

4.2 การดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรคำนึงถึงเทคนิคที่สำคัญต่อไปนี้

- 1) ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแนะนำตัวเอง และบอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ชัดเจนด้วยภาษาง่ายๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจได้
- 2) ใช้การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความกล้าและไม่ลังเลใจที่จะตอบ
- 3) ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้ไหวพริบสังเกตดูว่า จังหวะที่เข้าสัมภาษณ์นั้นเหมาะสม หรือไม่
- 4) ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ควรใช้เวลาเล็กน้อยสนทนาเรื่องที่ถูกสัมภาษณ์สนใจ ทั่วๆ ไป
- 5) ในระหว่างสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรจะเร่งรัดหรือคาดคั้นคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์ควรให้มีลักษณะที่เป็นอิสระ แต่ต้องให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจว่า คำตอบที่เป็นความจริง คือคำตอบที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ
- 6) ผู้สัมภาษณ์ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่เป็นการชี้แนะคำตอบให้ผู้ให้สัมภาษณ์
- 7) ผู้สัมภาษณ์ควรระมัดระวังคำพูดและภาษาที่ใช้ คือคำถามควรจะสั้น ๆ และกะทัดรัด

8) คำถามบางข้อผู้ให้สัมภาษณ์อาจไม่เต็มใจหรือลำบากใจที่จะตอบตามความจริง ผู้สัมภาษณ์จะต้องระวังอย่าให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความรู้สึกดังกล่าว เพราะจะได้ข้อมูลที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

9) ผู้สัมภาษณ์จะต้องหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์หรือสั่งสอนผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลหรือมีพฤติกรรมที่ขัดกับสิ่งที่สังคมยอมรับ

10) ในกรณีที่ผู้สัมภาษณ์ยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจนหรือเป็นที่พอใจ เมื่อจบการสัมภาษณ์แล้วอาจย้อนมาถามใหม่

11) เมื่อสัมภาษณ์จบแล้ว ควรกล่าวคำขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีใน การสัมภาษณ์

5. การจัดบันทึกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรยึดหลักการจัดบันทึกคำตอบในแบบสัมภาษณ์ดังนี้

5.1 ต้องจัดบันทึกคำตอบทันทีหลังจากสัมภาษณ์แล้วเพื่อกันลืม

5.2 ควรบันทึกแต่เนื้อหาสาระเท่านั้น ไม่ควรใส่ความคิดของผู้สัมภาษณ์ลงไป ด้วย เพราะอาจก่อให้เกิดความเอนเอียงขึ้นได้

5.3 ถ้าไม่ได้คำตอบในการสัมภาษณ์ในคำถามใด ผู้สัมภาษณ์ควรจะบันทึกเหตุผล ไว้ด้วย

5.4 สิ่ง que ควรบันทึก คือ รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่วันที่สัมภาษณ์ ผลการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องที่จะสัมภาษณ์ คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อปัญหา ข้อสังเกตที่ได้ในขณะที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหานั้นๆ สรุป ข้อเสนอแนะ และสรุปผลการสัมภาษณ์

5.5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการจัดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ก่อนการวิเคราะห์

6. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

6.1 การสะท้อนที่ดำเนินไปในระหว่างกิจกรรมการสัมภาษณ์เป็นกระบวนการที่นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นผู้สังเกตและตรวจสอบได้ในเวลาเดียวกับที่เราต้องวางแผนการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ และบันทึกการสัมภาษณ์ การสะท้อนในระหว่างที่ดำเนินการอื่น ๆ ในการสัมภาษณ์นี้จะสำเร็จได้ด้วยดี นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ต้องเปิดรับพลวัตการเปลี่ยนแปลงต่างๆในกระบวนการสัมภาษณ์อย่างเต็มที่ เราจึงจะสามารถเข้าใจว่าอะไร

6.2 การสะท้อนที่เป็นกระบวนการหลังกิจกรรมการสัมภาษณ์เป็นการทบทวน การกระทำที่เพิ่งดำเนินการไป ตลอดจนเป็นการทบทวนข้อสันนิษฐานในการวิจัย หากนักวิจัย หรือผู้สัมภาษณ์มีการวางแผนสะท้อนหลังกิจกรรมสัมภาษณ์เป็นระยะจะเป็นประโยชน์กับการ ศึกษาวิจัยมาก เพราะจะเป็นการทำให้การศึกษาวิจัยทำได้ลุ่มลึกขึ้นและเป็นการเพิ่มมุมมอง ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. คุณสมบัติของผู้สัมภาษณ์ที่ดี

7.1 มีมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้สัมภาษณ์ต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้ สามารถทำการสัมภาษณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 มีบุคลิกลักษณะดี ผู้สัมภาษณ์ควรมีกิริยามารยาทเรียบร้อย สุภาพ อ่อนโยน วางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความรู้สึกที่ดี และเต็มใจให้สัมภาษณ์

7.3 มีไหวพริบดี คือ สามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้ทัน ต่อเหตุการณ์

7.4 มีความอดทนและเข้มแข็ง ผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องมีความอดทนและเข้มแข็ง อยู่ตลอดเวลา

7.5 มีความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ต้องบันทึกผลตามความเป็นจริง ไม่ควรบันทึกเองโดยไม่ได้ทำการสัมภาษณ์

7.6 มีความยุติธรรม ผู้สัมภาษณ์ที่ดีจะต้องมีความยุติธรรม คือ สามารถ ควบคุมความลำเอียงส่วนตัวได้ ไม่อคติต่อข้อมูลที่ได้มา อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

7.7 มีความละเอียดรอบคอบ ผู้สัมภาษณ์ควรจะมี ความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สามารถสัมภาษณ์ได้ครบถ้วนแม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็ตามอันจะนำไปใช้ประกอบการ แปลความหมายข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7.8 มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือหรือแบบสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้อง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างคล่องแคล่วและ ถูกต้อง

7.9 มีความรู้และความสนใจที่จะสัมภาษณ์ ถ้าผู้สัมภาษณ์มีความรู้และความ สนใจในเรื่องที่จะสัมภาษณ์ก็จะทำให้มีความเข้าใจในข้อคำถาม และตีความหมายข้อมูลได้อย่าง ถูกต้อง

7.10 เป็นคนช่างสังเกต การสังเกตย่อมทำให้ผู้สัมภาษณ์ได้มองเห็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งสามารถนำมาประกอบการแปลความหมายข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

8. ข้อดีของการสัมภาษณ์

8.1 ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ครูได้มีโอกาสซักถามนักเรียน เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น

8.2 ผู้สัมภาษณ์สามารถยืดหยุ่นคำถามได้ตามโอกาส คือ สามารถชี้แจงคำถามที่ยังไม่ชัดเจนให้กระจ่างได้

8.3 ใช้ได้กับบุคคลทุกประเภททุกวัย

8.4 สามารถซักถามข้อข้องใจต่างๆ หรือคำตอบที่ไม่ชัดเจนได้

8.5 ผู้สัมภาษณ์สามารถอ่านความรู้สึกนึกคิด และสามารถสังเกตสภาพการณ์ต่างๆ ได้

8.6 ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าแบบสอบถาม

8.7 ผู้ตอบมักจะพยายามตอบ ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

9. ข้อจำกัดของการสัมภาษณ์

9.1 สิ้นเปลืองเวลา แรงงาน ค่าใช้จ่าย

9.2 ผู้ตอบอาจเกิดความอาย ความกลัว ความหวาดระแวงในการตอบ

9.3 ความร่วมมืออาจจะน้อยลง หากผู้สัมภาษณ์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีพอ

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปนัดดา สุขเกษม. (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อศึกษาลักษณะกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ คือ ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมด้านอาชีพจากภายในและภายนอกแก่สมาชิกเพื่อนำไปประกอบอาชีพ มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด และการเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีงานทำ ลดปัญหาการว่างงานได้ ทั้งนี้การรวมกลุ่มอาชีพทำให้สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพที่มั่นคงและพัฒนาให้กลายเป็นอาชีพหลักได้

ชมภารี ชมพุดรัตน์. (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพใน จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเข้มแข็งและกลุ่มพื้นฐานมีรายละเอียดของบริบทแต่ละปัจจัยที่แตกต่างกันโดยปัจจัย นำเข้าในเรื่องของคุณสมบัติผู้นำในกลุ่มที่เข้มแข็ง เป็นผู้ริเริ่ม เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นสื่อกลางของ กลุ่ม มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีภาวะผู้นำในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรม และคุณสมบัติของ สมาชิก ในกลุ่มเข้มแข็งมีความไว้วางใจกัน มีความผูกพันและช่วยเหลือกัน มีความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันสูง สมัคใจเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การใช้ทรัพยากรในกลุ่มเข้มแข็ง เช่น แรงงาน วัสดุ ดิน เป็นปัจจัยหลักในกิจกรรมการผลิต กรรมวิธีการผลิตใช้ภูมิปัญญาของ ชุมชนเป็นหลัก การประกอบกิจกรรมและการนำทรัพยากรไปบริโภคมีการวางแผนการใช้อย่างหวง แหวน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่ม ชุมชน ทูทางสังคม และภูมิปัญญาของชุมชน นโยบายรัฐ และความช่วยเหลือจากภายนอก ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง และพบว่า มีความแตกต่างกันใน รายละเอียดของกระบวนการ ทั้งกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทางสังคม และกระบวนการ บริหารจัดการ ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการจะสอดแทรกและมีปฏิสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา ทั้งภายในและ ภายนอกกลุ่ม และส่งผลต่อเนื่องถึงส่วนสุดท้าย คือ ผลผลิตและบริการของกลุ่ม โดยทั้ง 3 ปัจจัย จะมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่นในกลุ่มเข้มแข็ง และมีความแตกต่างในกลุ่มพื้นฐานอย่างมี นัยสำคัญ

ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช. (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพเกษตรผัก ปลอดภัยบ้านจำ หมู่ 6 ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัญหาของการดำเนินงานของกลุ่มและรูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพเกษตรผักปลอดภัย สารพิษ เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงของปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการภายในกลุ่ม และเพื่อ ศึกษาทิศทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพเกษตรผักปลอดภัยบ้านจำในอนาคต ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม และวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ผู้นำกลุ่มเป็นเพียงผู้นำนามธรรม ไม่มีอำนาจหรือเครื่องมือ ที่ใช้ในการบังคับหรือสั่งการโครงสร้างกลุ่มไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น ไม่มีผังโครงสร้างกลุ่ม ไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับ ไม่มีกิจกรรมในการดำเนินงาน กลุ่มยังไม่ได้รับการยอมรับจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และขาดการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา ผลักดันให้กิจกรรมเกิด ความเข้มแข็ง

ว่าที่ร.ต.สมโชค เฉตระการ. (2552) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชุมชนของกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และเพื่อศึกษาแนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนที่กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมตั้งอยู่ทั้งหมดมีประวัติความเป็นมา และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานทั้งสิ้น 2) แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหม เริ่มต้นจากการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานในระดับครัวเรือน มีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ โดยอาศัยแรงจูงใจจากภายในครัวเรือน กลุ่มอาชีพ และโรงเรียนในชุมชน รวมทั้งแรงจูงใจจากภายนอก โดยเฉพาะจากนโยบาย การจัดระบบและกลไกช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาล ทำให้เกิดกระบวนการ ในการเรียนรู้และการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ โดยการเรียนรู้นี้มีรูปแบบดำเนินการในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มอาชีพ และระดับโรงเรียนมีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการทอผ้าไหมเป็นกำลังหลักในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยใช้วิธีการสอนภาคทฤษฎีด้วยการบอก อธิบาย ให้ท่องจำ ให้ดูตัวอย่างของจริง และเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยการปฏิบัติจริงที่กลุ่มอาชีพในชุมชน ในลักษณะของ On the Job Training

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และ เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้นำ ได้แก่ ผู้นำมีความเสียสละในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของกลุ่ม มีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบ ปัจจัยการสร้างเครือข่าย ได้แก่ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างเครือข่ายที่ทำการผลิตคล้าย ๆ กัน การรวมกลุ่มสร้างความเข้มแข็ง การมีอำนาจต่อรอง ปัจจัยการบริหารและการจัดการ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้สมาชิกและคณะกรรมการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้เกิดการบริหารและการจัดการอย่างถูกต้อง และมีระบบ ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน และปัจจัยคณะกรรมการกลุ่ม ได้แก่ ความเสียสละ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมรายด้าน พบว่า กลุ่มที่ประสบ

ความสำเร็จ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 12 ปัจจัย โดยปัจจัยด้านการบริหารและจัดการ อยู่ลำดับแรก กลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 7 ปัจจัย โดยปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับของชุมชน อยู่ลำดับแรก

ปรียา โสภณา. (2553) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิง สาเหตุที่มีผลต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้านชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของ ประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้านชุมชนชนบท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) บุคคลมี อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมกับหมู่บ้านชุมชนและมีอิทธิพลทางตรงกับเครือข่ายองค์กรชุมชน 2) ครัวเรือนที่มีอิทธิพลทางตรงต่อกองทุนชุมชน มีอิทธิพลทางอ้อมกับหมู่บ้านชุมชน และมีอิทธิพล ทางตรงกับเครือข่ายองค์กรชุมชน 3) กองทุนชุมชน ได้แก่ โครงสร้างกองทุน สมาชิกกองทุน การบริหารจัดการชุมชน 4) กลุ่มองค์กรชุมชน ได้แก่ การรวมกลุ่มสมาชิกด้วยความพึงพอใจ การดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการปฏิบัติ ด้วยตนเองและถ่ายทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น 5) เครือข่ายองค์กรชุมชน ได้แก่ การบริหารจัดการเครือข่าย ความสัมพันธ์ของเครือข่ายการสร้างพลังเครือข่ายต่อรองรักษา ประโยชน์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างทักษะประสบการณ์ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของคนล กลุ่มองค์กรชุมชน และหมู่บ้านชุมชนส่งผลให้หมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง

สิทธิชัย ต้นศรีสกุล. (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการ พัฒนาชุมชนยั่งยืน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ตัวแทนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนยั่งยืนในจังหวัด มหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 62 การศึกษาจบประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการบริหารจัดการด้านธุรกิจชุมชน ปัจจัยการบริหารจัดการด้านสังคม และปัจจัยการ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และ รูปแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดมหาสารคาม มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การจัดลำดับความต้องการและ ปัญหาชุมชน การวางแผนแก้ปัญหา การพิจารณาวิธีการดำเนินงาน การดำเนินงาน การประเมินผล งาน และการทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

สุภาพร สารพันธ์. (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มอาชีพสตรี กรณีศึกษากลุ่มสตรีอำเภอหนองหวาย จังหวัดอุบลราชธานี วัตถุประสงค์เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จแบบยั่งยืน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จแบบยั่งยืนกับผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีอำเภอหนองหวาย จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จแบบยั่งยืนและผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีอำเภอหนองหวาย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน คือ ความต่อเนื่องของการดำเนินงานของกลุ่ม การเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพตนเองของสมาชิก การพึ่งตนเองของกลุ่ม คุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกกลุ่ม ความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกกลุ่ม และประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาของตนเองและชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาของตนเองและชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพึ่งตนเองของกลุ่ม 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรี ทุกปัจจัย คือ คุณลักษณะของสมาชิก ลักษณะของกลุ่มสตรี การตัดสินใจ และการวางแผน ระดับการมีส่วนร่วม การตอบสนองความต้องการ ความสามารถในการแก้ปัญหา การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และทัศนคติที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะของสมาชิก และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรี ประกอบด้วย คุณลักษณะของสมาชิก ลักษณะของกลุ่มสตรี การตัดสินใจ และการวางแผน ระดับการมีส่วนร่วม การตอบสนองความต้องการความสามารถในการแก้ปัญหา การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และทัศนคติที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรี จากมากไปหาน้อยคือ ทัศนคติ ที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความสามารถในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจและการวางแผน 5) สมาชิกกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตร อาชีพเสริม และสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีแตกต่างกัน ส่วนตัวแปรอายุ การศึกษา และอาชีพหลักไม่แตกต่างกัน กลุ่มสตรีที่มีเงินปันผลจากกลุ่มสตรีต่อเดือนต่อคนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีแตกต่างกัน ส่วนอายุการเป็นสมาชิก และลักษณะงานของกลุ่มไม่แตกต่างกัน 6) สมาชิกกลุ่มสตรีที่มีอายุ การศึกษา จำนวนบุตร อาชีพหลัก อาชีพเสริม สถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีไม่แตกต่างกัน กลุ่มสตรีที่มีเงินปันผลจากกลุ่มสตรีต่อเดือนต่อคนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีแตกต่าง

กัน ส่วนอายุการเป็นสมาชิกและลักษณะงานของกลุ่มไม่แตกต่างกัน และ 7) กลุ่มสตรีกลุ่มจักสาน และทอผ้า มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จแบบยั่งยืน และผลสำเร็จแบบยั่งยืนของกลุ่มสตรีไม่แตกต่างกัน

สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2555) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน กรณีศึกษา : กศน.อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ พัฒนารูปแบบการดำเนินงานศูนย์อาชีพชุมชน อำเภอท่าตะเียบ และประเมินประสิทธิภาพ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ มีปัญหาการว่างงานและ ต้องการหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยต้องการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง บริบทของ พื้นที่และชุมชนในอำเภอท่าตะเียบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชนอำเภอท่าตะเียบ เริ่มในปีงบประมาณ 2555 การบริหารจัดการและผู้รับผิดชอบดูแลศูนย์ฝึก อาชีพชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน กศน.อำเภอท่าตะเียบ มีบริการอินเทอร์เน็ตใน การอาคารสำนักงาน บริการแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุดประชาชนและการจัดโครงการ/กิจกรรมการ เรียนรู้ที่เป็นความต้องการของชุมชน โดยเน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ 2) ผลการ พัฒนารูปแบบการดำเนินงานศูนย์อาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ พบว่า ประกอบด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ บทบาทหน้าที่ กระบวนการทำงาน โครงสร้างการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การจัดกระบวนการเรียนรู้ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ และการติดตามและประเมินผล และ 3) ผล การประเมินประสิทธิภาพศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ พบว่า รูปแบบการดำเนินงานของ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมและอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ ท่าตะเียบ มีความเหมาะสม โดยรวมและรายประเด็นอยู่ในระดับมาก คณะกรรมการการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ ท่าตะเียบ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามรูปแบบการดำเนินงานศูนย์ฝึก อาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ และความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอ ท่าตะเียบโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้รับบริการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเียบ มีจุดประสงค์ของการมาใช้บริการ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การว่างงานและต้องการเข้า สู่อาชีพนี้ การประกอบอาชีพนี้ไปแล้ว และต้องการต่อยอดความรู้ที่ได้รับเพื่อไปพัฒนาอาชีพของตน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และการมีอาชีพอื่นอยู่แล้ว และต้องการฝึกอาชีพเพื่อเป็นอาชีพเสริม ผู้รับบริการ

มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนอำเภอท่าตะเกียบโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ

สถาบัน กศน.ภาคกลาง. (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน สภาพการดำเนินงาน ความคาดหวัง ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) กลุ่มเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่าสภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) กลุ่มผู้เรียน มีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงาน และความคาดหวัง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานและความคาดหวัง โดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันหรือแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p > .05$) เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลการสนทนากลุ่ม เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ด้านการบริหารจัดการ เสนอว่าสำนักงาน กศน.ควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบล มีระเบียบการใช้งบประมาณที่ชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักสูตร กำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายย่อยให้เหมาะสมกับงบประมาณ และจัดการศึกษาอาชีพเป็นโครงการเฉพาะกิจ สถานศึกษาควรให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร พัฒนาผู้จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา อบรมวิทยากร ใช้สื่อการสอนอาชีพที่สถาบัน กศน.ภาคกลางรวบรวมไว้ ควรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น และจัดงบประมาณสนับสนุน ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันทุกระดับ สถานศึกษาควรนำผลจากการนิเทศ ติดตามมาแก้ปัญหาผู้เรียนและ

การดำเนินการของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบล ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การจัดกระบวนการเรียนรู้ เสนอว่า ควรมีการพัฒนาวิทยากรในการจัดทำสื่อ การใช้สื่อที่เหมาะสม วางแผนในการจัดซื้อจัดหาวัสดุฝึกให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและระยะเวลาตามหลักสูตร สำนักงาน กศน. จังหวัดควรรวบรวมสื่อ และจัดทำศูนย์บริการสื่อ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้จัด ควรวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนเสนอขออนุมัติหลักสูตรจากผู้มีอำนาจ ควรสร้างความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลให้กับเครือข่าย จัดสัมมนาเครือข่ายที่สนับสนุนงานอาชีพ ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเครือข่ายในวาระอันสมควร สถาบัน กศน. ภาค สำนักงาน กศน.จังหวัด และศูนย์ กศน.อำเภอ ควรพัฒนาเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้แก่วิทยากร มีการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของวิทยากรอย่างสม่ำเสมอ การวัดผล ประเมินผล เสนอว่า สถานศึกษาควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมินผล จัดทำคู่มือวิธีการประเมินผลให้วิทยากร/ครูได้เรียนรู้ และประเมินผลได้ถูกต้อง เหมาะสม ด้านการนำไปใช้ เสนอว่า สถานศึกษาควรให้ความรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพในหลักสูตรวิชานั้น ๆ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ครบทุกเรื่องตามหลักเกณฑ์ของโครงการ จัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพเป็นรายชุมชน หรือพื้นที่ ตามความต้องการการจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำ

พหล ศักดิ์คะทัศน์ และคณะ. (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาความเข้มแข็งของธุรกิจ สป่าและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจสป่าและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มธุรกิจสป่าและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้มแข็งในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) ส่วน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจสป่าและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ มี 8 ตัวแปร ได้แก่ ทุนทางสังคม การมีเครือข่าย ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรด้านเงิน ทรัพยากรด้านวัสดุ กลไกและการบริหารจัดการ

ธนาชัย สุขวณิช. (2555) ได้ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้มีการจัดโครงสร้างหน่วยงานตามลักษณะของการจัดแบ่งงานตามหน้าที่ การรวมอำนาจอยู่ที่ประธานบริหาร 2) การกำหนดกำลังคน พบว่า สมาชิก ในปัจจุบันได้จำแนกเป็นสมาชิกสามัญ

และสมาชิกวิสามัญ โดยรับสมัครสมาชิก เฉพาะวันประชุมใหญ่ประจำปี ในการสรรหาคณะกรรมการบริหาร 3) การวางแผนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับนโยบาย การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แบ่งตามลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายกิจกรรมสวัสดิการ การบริหารงานบุคคล โดยใช้วิธีการเลือกตั้งสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่งต่างๆเข้ามาร่วมงาน ซึ่งเน้นหลักการประชาธิปไตย และ 4) การอำนวยความสะดวกให้มีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงถึงผลการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้สมาชิก ได้รับทราบ และในระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้กำหนดกฎ กติกา เอาไว้ให้สมาชิก คณะกรรมการได้ปฏิบัติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งทุนพบว่าเกิดจากการเข้าถึงแหล่งทุนที่จะนำลงทุนในการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการทุนและสมาชิกอันเป็นสาเหตุหลักเกิดแนวคิดในการรวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ขึ้นเพื่อระดมทุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนสมาชิกได้ปรับปรุงและพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของบุคคลภายในชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่นำเสนอผลการวิจัยโดยได้พิจารณาปัจจัยสำคัญที่ค้นพบเป็นอันดับแรก และนำมาสร้างรูปแบบบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน 4 ประการ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านเวลาของคณะกรรมการ ข้อจำกัดด้านความรู้ ด้านการศึกษาของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ขาดการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ส่วนปัจจัยอันดับ รองลงมา ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งทุน การบริหารจัดการทุนและสมาชิก การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

สุกิจ มาลีเศษ. (2555) ได้ศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งแก่กลุ่มอาชีพ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การมีผู้นำที่มีศักยภาพการมีระบบการบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ การมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดคุณค่าแก่ผลิตภัณฑ์ และการมีทุนทางสังคมในลักษณะสังคมแนวราบและเป็นกันเองแบบชนบท ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ปัญหาด้านการขาดเม็ดเงินและช่างฝีมือแรงงานที่มีความจำเป็นต่อการขยายกิจการหรือการขยายกำลังการผลิต การขาดวัตถุดิบที่ใช้ผลิตสินค้า การขาดทักษะเรื่องการประชาสัมพันธ์และ

การขาดผู้แทนที่สามารถก้าวขึ้นมาแสดงบทบาทหรือตัดสินใจแทนผู้นำกลุ่มในกรณีที่ผู้นำกลุ่มไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2555) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จังหวัดกระบี่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการและสภาพปัญหาและอุปสรรค และเพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับดี แต่ยังต่ำกว่าความคาดหวังซึ่งมีระดับความคาดหวังที่ระดับดีมาก โดยการดำเนินงานที่ดี ได้แก่ การให้บริการของบุคลากร การวางแผนการดำเนินการ การสอนของวิทยากร ส่วนที่ต้องพัฒนาต่อไป ได้แก่ การติดตามและการประเมินผล หลังการรับบริการ การประสานงานในเรื่องการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่พบมาก ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ไม่เหมาะสม บุคลากรไม่เพียงพอ และที่สำคัญ คือ หลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนขาดความร่วมมือและความสนใจ ขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานรัฐและเอกชน ในส่วนของแนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมควรเริ่มจากชุมชน ท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนเป็นผู้ดำเนินการหลักและมีกศน.เป็นที่ปรึกษาและผู้ประสานงานโดยหน่วยงานต่างๆ พร้อมให้การสนับสนุน ทั้งด้านการจัดการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการรวมกลุ่มอาชีพ ทั้งนี้ต้องผลักดันให้มีส่วนร่วมเชิงรุกมากขึ้น

สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 3 (เอกสารลำดับที่ 26/2555) ได้รายงานการตรวจราชการแบบบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ รอบที่ 3 (Monitoring and Evaluation) เขตตรวจราชการที่ 2 ปีงบประมาณ 2555 โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ผลการตรวจราชการแบบบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายรัฐบาล รอบที่ 3 เป็นการติดตามผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าการดำเนินงานตามโครงการโดยสอบถามความเสี่ยงในแต่ละประเด็น กศน.จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาทและอ่างทอง พบว่า มีปัญหาบ้าง เช่น แนวนโยบายและการปฏิบัติงานจากส่วนกลางไม่ชัดเจน บางหลักสูตรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์สูงค่อนข้างยาก เนื่องจากงบประมาณ มีจำกัด หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เอื้อต่อการจัดซื้อวัสดุ/ครุภัณฑ์ที่ใช้ในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน งบประมาณที่ไม่แน่นอน หลักสูตรการเปิดศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีน้อย สินค้าหรือบริการบางอย่างมีมากเกินไปเกิดความซ้ำซ้อน ไม่มีความแปลกใหม่ เป็นต้น ค่าดัชนีความเสี่ยงทุกประเด็นอยู่ในระดับยอมรับได้

นงลักษณ์ ตั้งปรัชญากุล และคณะ. (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา กลุ่มอาชีพชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล โพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มอาชีพ ชุมชนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อแนวทางการพัฒนา กลุ่มอาชีพชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อหาแนวทางการ พัฒนากลุ่มอาชีพชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัด กาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า 1) สมาชิกกลุ่มอาชีพชุมชนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล โพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เพียงด้านเดียว คือ ด้านการผลิตและคุณภาพ และอยู่ในระดับ ปานกลาง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการตลาด และด้านวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม กับสมาชิกกลุ่มอาชีพชุมชนที่มีต่อสภาพการ ดำเนินงานกลุ่มอาชีพชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัด กาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ ชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มอาชีพ ต้องการให้มีการระดมทุนของกลุ่มและมีการสนับสนุนเงินทุนจากภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อการกู้ยืม ในการพัฒนากลุ่มอาชีพ เช่น ขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกมลาไสย เกษตร อำเภอกมลาไสย องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม หรือเพิ่มหุ้นเพื่อระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่มมาก ที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มควรมีแนวทางในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่ชัดเจน ผู้บริหารกลุ่มควร เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนา กลุ่มอาชีพของตน มีการนำวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ใน ชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ และกลุ่มอาชีพควรแสวงหาตลาดใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ

วิภาวี กฤษณะภูติ. (2556) ได้ศึกษาการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : การเรียนรู้จากกลุ่ม อาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดตั้งและ การจัดการกลุ่มของกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่นภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มอาชีพทอผ้ามีการจัดการด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดการ ด้านการบริหารกลุ่ม การจัดการด้านการวางแผนการผลิต การจัดการด้านการผลิตการจัดการ

ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดการด้านการตลาด การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการด้านการเงิน และการจัดการด้านการทำบัญชี

เดชวิทย์ นิลวรรณ. (2556) ได้ศึกษาการจัดการความรู้ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีปัญหาใน 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการผลิต และปัญหาด้านการเงินบัญชี จากปัญหาดังกล่าวได้ มีการวางแผนในการการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มของกลุ่มใน 3 ด้าน คือ ด้านทัศนคติ เพื่อปรับทัศนคติให้สมาชิกเห็นความสำคัญของกลุ่ม เกิดความสามัคคี เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เข้าใจวิธีการทำงานร่วมกัน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการมีเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน ด้านความรู้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารงาน ด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงาน วิธีการทำงาน และการจัดทำใบพรรณนาลักษณะงาน และด้านทักษะ ในที่นี้คือทักษะในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในด้านต่างๆ ได้แก่ การบริหารจัดการภายในกลุ่ม การเงิน การผลิต และการตลาด รวมทั้งการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม ก่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำอย่างแท้จริง ผลจากการพัฒนาสมาชิกกลุ่มทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ทำให้กลุ่มมีความสามัคคีและมีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้บ้านดอกแดง ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชนบ้านดอกแดง ทำให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาธุรกิจชุมชน และการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง

รจนา จันทรสา. (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝกเพื่อพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : กลุ่มผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝกจังหวัดพะเยา วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก และเพื่อประเมินประสิทธิภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์ฯ ด้านการตลาด เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่สามารถนำไปผลิตได้จริงในงานหัตถกรรมของกลุ่มฯ และถอดองค์ความรู้เป็นต้นแบบผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก มีกรอบแนวปฏิบัติ คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ต้องอยู่บนความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน 2) ผลการประเมินความต้องการตลาด พบว่า ผู้บริโภคสนใจซื้อผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านและเครื่องประดับสตรีมากที่สุด จึงได้พัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 9 แนวทาง โดยคำนึงถึงหลักการ 6 ด้าน คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์สะท้อนถึงภูมิปัญญาเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเทคโนโลยีท้องถิ่น ด้านทรัพยากร คือ ใช้วัตถุดิบทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ด้านบริบท/วัฒนธรรม คือ ดำเนินการ

ไปพร้อมกับวัฒนธรรมของชุมชน ด้านภูมิสังคม คำนึงถึงสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ คือ ภูมิทัศน์ของชุมชนควบคู่กับการพัฒนา ด้านศักยภาพการผลิต อยู่บนศักยภาพการผลิตของตน สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ ด้านประโยชน์การใช้งาน ใช้งานได้ดี คุ่มค่า ส่วนขั้นตอนการออกแบบและพัฒนา มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างแนวคิดเกี่ยวผลิตภัณฑ์ใหม่ การกลั่นกรองความคิด การพัฒนาแนวความคิดและทดสอบแนวความคิด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทดสอบตลาด ผลการตรวจประสิทธิภาพการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบได้สะท้อนเอกลักษณ์บริบท/วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ธรรมชาติวัสดุ และเป็นไปตามความต้องการของตลาด

สมบูรณ์ ธรรมลังกา. (2556) ได้ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน และเพื่อจัดทำกลยุทธ์การนำรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ในบริบททางสังคมของชุมชนที่เข้มแข็งในจังหวัดเชียงรายเป็นสังคมแบบเครือข่าย โครงสร้างทางสังคมเป็นทั้งแนวนราบและแนวตั้งทางด้านการเมือง มีการกระจายอำนาจ แบ่งการปกครองชุมชนเป็นหมวดหรือคุ้มชุมชนต่างๆ ทางด้านวัฒนธรรมชุมชนมีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และทางด้านเศรษฐกิจมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เป็นต้นทุนในการผลิต มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต การจำหน่ายผลผลิตเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในจังหวัดเชียงราย มีอาทิเช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้นำชุมชน การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีปัจจัยสำคัญคือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ระบบเครือข่าย ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานได้ใช้ปัจจัยต่างๆเหล่านี้มากำหนดรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ส่วนกลยุทธ์การนำรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ กลยุทธ์การสร้างเครือข่าย และกลยุทธ์สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด

สุนทรีย์ ไชยปัญญา และคณะ. (2556) ได้ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ด้านบริบทชุมชน ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางความร่วมมือและปัจจัยที่ทำให้กลุ่มสามารถพัฒนาแนวทางเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องมีวินัยต่อตนเอง ทั้งในเรื่องการออมเงิน และการดำรงชีวิต ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต การคัดเลือกสมาชิกต้องเป็น ผู้ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต อดทนและใช้สินทรัพย์ของกลุ่มอย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก 2) คณะกรรมการดำเนินงาน ต้องมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและการดำเนินการด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่สมาชิก มีระบบควบคุมภายในที่ดี เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รู้จักใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

ปัญานูช หวังจิ และคณะ. (2557) ได้ศึกษาการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโงกน้ำ หมู่ที่ 8 ตำบลนาขยาด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพของชุมชนบ้านโงกน้ำ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพของชุมชนบ้านโงกน้ำ และเพื่อศึกษาประสิทธิผลจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพของชุมชนบ้านโงกน้ำ ผลการศึกษาพบว่า ด้านกระบวนการ ได้แก่ หลักความพอประมาณ พบว่า ทำให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดความพอดีทางด้านจิตใจ ชุมชนมีความเอื้ออาทร ประนีประนอม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมครอบครัวมีความเข้มแข็ง รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และมีการใช้อย่างชาญฉลาด นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทุนแรงได้อย่างเหมาะสม ชุมชนอยู่อย่างพอเพียง ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างกีดในปัจจุบัน หลักความมีเหตุผล พบว่า รู้จักความพอเพียง ก็จะนำมาซึ่งความมีเหตุผล คือ ความมีเหตุผลในการรู้จักคิดและดำเนินการประกอบอาชีพอย่างมีเหตุผลในการดำเนินการประกอบอาชีพอย่างมีเหตุผล ยึดความประหยัดตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ และยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต

แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตและประกอบชีวิต หลักการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า มีการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี ชาวบ้านชุมชนบ้านโงกน้ำมีความรู้ในเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นฐานเป็นอย่างดี

เนื่องจากมีปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านโงกน้ำ เป็นผู้ให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับคนในชุมชนในทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านโงกน้ำ จะไม่มีค่านิยมออกไปทำงานนอกหมู่บ้านหรือในตัวเมืองแสดงให้เห็นถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างมีภูมิคุ้มกันที่ดีความรู้ รอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ เงื่อนไขความรู้ ชาวบ้านมีความรู้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถ่ายทอดจากครอบครัวคือจากรุ่นพ่อแม่ไปยังลูกหลาน แล้วได้มีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ต่างๆ ที่ศูนย์ออมทรัพย์ประจำหมู่บ้าน โดยวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้นั้นเป็นวิทยากรในหมู่บ้านที่มีความรู้และประสบการณ์ในอาชีพนั้นเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าการจัดอบรมความรู้แก่ชาวบ้านนั้น อาจจะไม่บ่อยครั้งนัก แต่โดยภาพรวมแล้วชาวบ้านชุมชนบ้านโงกน้ำ มีความรู้ มีความรอบคอบ และมีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ และเงื่อนไขคุณธรรม ชาวบ้านมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความจริงใจต่อกัน ซึ่งดูได้จากการซื้อขายสินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพ การไม่ฉ้อโกงต่อผู้ซื้อและผู้ขาย การมีความซื่อตรงและยึดมั่นตามหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ การมีวินัยทางการเงิน การระดมทุนและการใช้สินเชื่อของกลุ่มออมทรัพย์ อันนำมาซึ่งกลายเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็งของชุมชนเป็นที่วางใจของชุมชน เป็นชุมชนที่ปลอดอาชญากรรม ชุมชนมีความอดทนในการประกอบอาชีพ มีน้ำใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปัน และเป็นสังคมที่สงบสุขถ้วนหน้า ด้านประสิทธิภาพพบว่า สามารถลดต้นทุนได้มาก และให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า เช่น อาชีพเกษตรกรรม สามารถลดต้นทุนได้ โดยเปลี่ยนจากการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งมีราคาสูงมาใช้ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดที่ผลิตขึ้นมาเองในชุมชน และผลที่ได้จากการใช้ปุ๋ยชีวภาพเกิดประสิทธิภาพคุ้มค่ากับการลงทุน การใช้ที่ดินของตนเองปลูกผักได้นำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยคอกจากมูลสัตว์ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อลดต้นทุนการผลิตโดยภาพรวม ชาวบ้านชุมชนบ้านโงกน้ำสามารถประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า และด้านประสิทธิผล พบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดผลดีในทุกด้าน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างคุ้มค่า ชุมชนกลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ปลอดอาชญากรรม เนื่องจากชาวบ้านรู้จักความพอเพียงจากการที่มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่มีรายจ่ายลดลงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทุกครัวเรือนมี 62 อาชีพที่มั่นคง อยู่กันอย่างมีน้ำใจ รู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีภูมิคุ้มกันที่ดีใน

การที่จะรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อันนำมาซึ่งความสมดุลทุกด้าน มีความมั่นคงและยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ พัฒนาคุณภาพสินค้า ให้มีรายได้ มีงานทำ ลดปัญหาการว่างงาน มีอาชีพที่มั่นคง พัฒนาให้กลายเป็นอาชีพหลัก และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ปัจจัยด้านผู้นำ มีความเข้มแข็ง เสียสละ เป็นผู้ริเริ่ม มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ เสียสละ สามารถแก้ปัญหาของกลุ่ม มีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบ มีภาวะผู้นำในการตัดสินใจ ใช้ทรัพยากร ทูตทางสังคม และภูมิปัญญาของชุมชน ปัจจัยด้านคณะกรรมการกลุ่ม มีความเสียสละ รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ปัญหา มีวิสัยทัศน์พึ่งตนเองได้ ปัจจัยด้านสมาชิก มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การวางแผนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการจัดการและการตลาด มีการประชาสัมพันธ์ จัดการด้านการเงิน การทำบัญชี และปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย การส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ